

Johannekselainen

JOHANNEKSELAISEN PERINTEEN VAALIJA

Heinäkuu 2014

65. vuosikerta – nro 7

Johannesjuhlat 26.7.2014

Johannesjuhlien ohjelma Piikkiössä lauantaina

- 10.00 Hartaustilaisuus Piikkiön kirkossa**
Rovasti Paavo Väntsi
Kukkatervehdykset muistomerkeille
- 10.30 Ruokailu- ja kahvitustilat avautuvat koululla**
★ *Johannekselaisia kuvia esityksenä ruokasalissa*
★ *Käsityökerhon näyttely koulun tiloissa*
- 11.00 - 13.00 Kylä-, koulupiiri- ja sukokoukukset koulun tiloissa**
- 13.00 Johannes-Seura ry:n syyskokous liikuntahallissa**
- 14.30 Ruokailu- ja kahvitustilat sulkeutuvat**
- 14.30 Kotiseutujuhla liikuntahallissa**

Johannes-Seura ry:n sääntömääräinen syyskokous

Johannesjuhlien yhteydessä Piikkiön liikuntahallissa
lauantaina 26.7.2014 klo 13.00

Käsitellään sääntöjen 9 §:ssä mainitut asiat.

– Johtokunta –

Piikkiön liikuntahalli
(Kuva: Google Maps)

Lappeenranta houkutteli tuhansia juhlille

Karjalaisen Nuorisoliiton vunuksia
isossa kenttäesityksessä:

Kuvat: Jarkko Vihanto

Karjalaisia kesäjuhlia ei viileä sääkään haitannut. Eteläkarjalaiset ottivat juhluvieraat lämpimästi vastaan. Juhlaviikonlopun ohjelmatarjonta oli monipuolisuudessaan jokaiselle jotakin -henkinen. Huomioon oli otettu lapset, nuoret ja aikuiset eri tavoin.

Etelä-Karjala kuului aikoinaan Viipurin läänin, muistutti maakuntajohtaja **Matti Viialainen** pääjuhlan avaussanoissaan. Hänen mukaansa alue on taloudellisesti kolmanneksi menestynein. Tämän hän uskoo pohjautuvan karjalaiseen kulttuuriin ja elämänasenteeseen. Lappeenrannassa näkyy rajan läheisyys mm. vilkkaana itäturistien ostos- ja lomakohdeena. Naapurisopuun kuuluukin helposti ylitettävä raja entisille kotiseuduille.

Musiikkia ja tanssia

Kuorokavalkadi Lappeenranta-salissa tarjosi kymmenelle kuorolle tilaisuuden näyttää taitonsa. Kuoroja ei asetettu paremmuusjärjestykseen, vaan tuomaristo antoi palautetta jokaiselle ryhmälle. Runsaslukuinen yleisö todisti kuorolaulun suosiosta. Turkulaiset **Karjalan Käkösset** ja **Turun Karjala-kuoro** edustivat ansiokkaasti Lounais-Suomea, **Viipurin Lauluveikot** ja **Karelia-kuoro** Helsinkiä, **Lahden laulajat** ja **Kirvu-kuoro**

Väntsin sukuseura järjestäytyy kulkueeseen.

Hämettä, Mielikit, Kymen Laulu ja Lappeenrannan Karjala-kuoro itäistä Suomea.

Karjalaisen Nuorisoliiton kansantanssikonsertti lauantai-iltana veti myös salin täyteen yleisöä. Taitojaan näyttivät kansantanssiluokituksen parhaat ryhmät. Estradille nousi eri-ikäisiä tanssijoita, joita kaikkia oli ilo katsella. **Nestorit**-ryhmä osoitti tanssin ilon kuuluvan myös kypsässä iässä oleville. Konsertin kruunasi **Sari Kaasinen Metku-kuoroineen**. 900-päisestä kuorosta mukana oli nelisenkymmentä reipasta pientä laulajaa.

Kaasinen itsekin suorastaan hyppi laulun riemusta ja sai lapsikuoronsa innostetuksi melkoiseen ilotulitukseen. Yleisö palkitsi esitykset runsain aplodein.

Kilpailuja

Piirakkakisa **Aira Viitaniemen** johdolla on omiaan levittämään piirakkatietoutta ja kannustaa perinneruokamme taitamiseen. VIP-kisan voitti **Maija-Liisa Korhonen**, naisten kisan **Eija Helin**, miesten **Erkki Jurvanen**. Myös lapsille oli omat ikään perustuneet sarjansa. Alle 5-vuotiaiden paras oli **Alpo Valtamo**.

Urheilussa kisattiin kyykässä ja juoksussa. Miesten kyykän joukkuekilpailun voitti **Tammer-Kyykkä** ja naisten **Karjalan Sivistysseura**. Lappeenrannan lentokenttää kiertäneeseen Karjalan maratoniin (16,09 km) ja nuorten maratoniin (1609 m) osallistui kymmeniä juoksijoita. Johannes-Seuraa edustivat kunniakkaasti **Juho-Kusti Sivosavi** (nuorten maratonissa), **Outi Sivosavi** ja **Veikko Sivosavi** omien sarjojensa parhaina.

Kulkue ja pääjuhla

Juhlakulkue innostutti lappeenrantalaiset runsaslukuisesti katujen vierille kannustamaan marssijoita. Kaksi uljasta rakuunaa

hevosineen johdattivat kansallispukuista väkeä kohti pääjuhlapaikkaa. Tuuli hulmutti lippuja komeasti, ja tänä vuonna säästettiin sateelta, joten mieli oli korkealla koko marssin ajan. Johannekselaisuus näkyi **Vincentius - Väntsin** sukuseuran mukanaolona. Marssijoiden rivistö päättyi aakkosissa viimeisenä tulevaan Varsinais-Suomen piiriin.

Sunnuntain pääjuhlaa vietettiin Kimpisen urheilukentällä. Karjalaisen Nuorisoliiton kansantanssiesitys "Pelit ja leikit" kuvasi tanssin avulla mm. ristik ja nollat, tervapadan ja viimeinen pari uunista ulos -leikin. Juhlapuhuja kirjailija **Laila Hirvisaari** muisteli koskettavasti 70 vuoden takaista evakkoonlähtöään: "Minut nostettiin heinäkasen päälle ja pappa komensi hevosen vauhtiin. Katsoin veräjää ja minnuu itketti. Muistin, miten isä sotaan lähtiessään kääntyi kaksi kertaa veräjältä tupaan takaisin. Sille tielle isä sitten jäi. Minnuukin itketti aina sen veräjän ohhi mennessä. Katsoin meidän taloa, sauna ja navettaa. Katsoin kolmea koivua, ystäviäni, jotka pelkäsivät sota, Vilkutin niille, olin hyvästellyt ne sataan kertaan."

Suurkuoron esitys ja **Helena Anttosen** runonlausunta täydensivät juhlan antia. Uudenmaan piirin **Antti Kaikkonen** ja **Pirkko Siili** esittivät kutsun ensi vuoden juhlille Hyvinkäälle. Lopuksi piispa **Seppo Häkkinen** ja arkkipiispa **Leo** siunasivat juhla-kansan kotimatkalke.

– Kaija Sipilä –

LISÄYS KESÄKUUN LEHDEN ETUSIVUN JUTTUUN:

Kesäkuun Johannekselaisen etusivulla olleesta **Simo Hörkön patikkaretkestä** kertovasta jutusta oli lehden taitossa pudonnut ensimmäinen kappale pois. Taittaja pahoittelee, ettei tätä huomannut. Puuttuva kappale on luettavissa alla:

Simo Hörkön suku ry. liikutti jäseniään

Oli lämmin – hyvin lämmin – sunnuntai-aamu 18.5., kun meitä oli kolmisenkymmentä **Simo Hörkön** sekä **Hörkön** sukuseuran jäsentä kokoontunut Paimion kaupungintalon pihalle.

Olimme lähdössä Jouko Hörkön ja Eira Laihon ideomalle ja järjestämälle patikkaretkelle Paimion luontopolulle. Tunnelma kokoontumispaikalla oli iloisen välitön, olihan kevään upein päivä ja ympärillä tuttuja, joista osaa ei ehkä ollut nähty vuosikausiin.

Päätoimittajan kynästä

Koiviston sopimus muutti maailmaa päiväksi

Viime viikkoina on muistettu näkyvästi ensimmäisen maailmansodan alkuvaiheita sata vuotta sitten. Tapahtumat kehittyivät sodanjulistusten asteelle heinäkuun viimeisinä päivinä 1914. Siitä tuli merkillinen sotatila. Uhittelusta tuli uhkaa, puolustavasta liikekannallepanosta tuli hyökkäävä toimi ja sotaisiin operaatioihin ajauduttiin liian myöhäisten, puutteellisten tai virheellisten, jopa valheellisten tietojen varassa. Lopulta keskinäiset sitoumukset ajoivat kansakunnat yksi toisensa jälkeen rintamalinjoille. Vuosikausien sotaan lähdettiin ensi vaiheessa estämään Serbian vahvistumista Balkanilla ja sodan yksi selkeä seuraus oli Serbian vahvistuminen. Toki seurauksia oli muitakin, Suomikin pääsi sodan pyörteissä itsenäistymään ja vastaavan sysäyksen saivat Puola sekä Baltian maat.

Eurooppa olisi kuitenkin voinut olla paljon rauhallisempi maanosa, jos kolme serkusta, Englannin, Saksan ja Venäjän hallitsijat, olisivat eläneet sovussa keskenään. Keskinäinen kilpailu ja poliittisten esikuntien valtapeli ajoi heidät kuitenkin rintamalinjoille ja nimenomaan sen eri puolille.

Tässä yhteydessä on paikallaan muistaa yksi vakava yritys keventää sodan uhkaa. Saksan ja Venäjän serkut, keisari Wilhelm II ja tsaari Nikolai II tapasivat toisensa salaisessa neuvottelussa Koiviston vesillä heinäkuussa 1905. Kumpikin saapui näille Suomenlahden parhaille satamapaikoille omalla edustuspuurrellaan. Wilhelmillä oli 140 metrinen alus Hohenzollern, Nikolailla pienempi Polar Star. He kohtasivat venäläisaluksella, neuvottelivat ja päättivät solmia keskinäisen rauhan ja yhteisen puolustusliiton. Serkut myös allekirjoittivat sopimuksen samalla. Venäjällä oli taustalla valtiosopimus Ranskan kanssa Saksaa vastaan ja siksi nyt sovittiin lisätavoitteeksi saada Ranska mukaan yhteiseen liittoumaan. Kansainvälisesti asia tuli julkisuuteen vasta vuosia myöhemmin ja se nimettiin Koiviston (Björkön) sopimukseksi.

Kaikki hyvin tähän asti, mutta venäläiset diplomaattipiirit ampuivat sopimuksen alas heti seuraavina päivinä kuultuaan asiasta. He totesivat, ettei Ranskan ohi voida tehdä uusia valtiotason sopimuksia. Tsaari Nikolain päätä käännettiin, kunnes Saksan serkun kanssa ei enää leikitty yhdessä. Näin jatkui matka kohti edessä kytevää ja syttyvää maailmanpaloa.

Tilauskampanja jatkuu

Takasivulta näet tarkemmat tiedot siitä miten edullista nyt on saattaa ystävät ja sukulaiset Johannekselaisen lukijoiksi. Kaikki loppukesän ja syksyn numerot tulevat ilmaisena lukupakettina postissa perille, kun saamme osoitetiedot esimerkiksi juhlien aikaan tietoomme. Pidetään huoli yhteisen lehtemme jatkuvuudesta ja näkyvyydestä.

Tervetuloa juhlapäivän viettoon myös lehtemme puolesta!

Hannu Rastas

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla tai levykkeillä toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä.

Sähköpostin voit lähettää osoitteeseen: hannu.rastas@dlc.fi tai marjatta.haltia@kolumbus.fi. Levykkeet ja paperilla olevan aineiston voit lähettää osoitteella: tai voit toimittaa sen seuran toimistoon Piikkiöön: Johannekselainen, Myllytie 1, 21500 Piikkiö.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Seuraava numero ilmestyy kaksoisnumerona elo-syyskuun vaihteessa. Aineisto siihen viimeistään 16.8. (painopäivä 28.8.).

Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Osa tilaajista saa sen jo painopäivää seuraavana päivänä ja kaikki kotimaan tilaajat viimeistään kolmantena arkipäivänä painopäivän jälkeen. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

Lehtitoimikunta

Kuolleita

Sirkka Anttalainen o.s. **Paavolainen** kuoli 21.5.2014 Turussa. Hän oli syntynyt 20.9.1927 Johanneksessa. Kaivaten muistavat Leena ja Seppo, Mika, Jatta, Isa ja Essi, Mari, Teemu, Anni ja Topias, Liisa ja Harri, Tapio, Reija, Outi, Inka ja Aatu, Henri ja Manu, Jyrki ja Kaisa, Eeva, Simo ja Kimmo, Tiina, Jari, Juho ja Joonas sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Sylvi Annikki Heikkilä o.s. **Lipponen** kuoli 10.6.2014 Maskussa. Hän oli syntynyt 9.7.1932 Johanneksessa. Kaivaten muistavat puoliso, lapset ja lastenlapset perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu Nousiaisissa perheen kesken.

Veikko Kalervo Iivonen kuoli 14.2.2014 Paimiossa. Hän oli syntynyt 30.9.1926 Kuolemajärven Huumolassa. Kaivaten Maila, Hannele ja Arto, Marika ja Ville, Päivi, Tomi, Niko ja Elina, Seija ja Pertti, Leena, Juha, Matilda ja Amanda ja Henna, Aija, Minna, Heljä, sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Helga Maria Pyökäri o.s. **Korolainen** kuoli 1.6.2014 Salossa. Hän oli syntynyt 11.4.1933 Iisalmessa. Kiitollisuudella ja kaipauksella muistavat Jarmo, Niina, Aleksanteri ja Anniina, Taina, Mika ja Jaanika, Leila, Urho, Jenny ja Laura sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Sinikka Tamminen o.s. **Sairanen** kuoli 8.6.2014 Tarvasjoella. Hän oli syntynyt 9.2.1931 Johanneksessa. Kaivaten muistavat Eija ja Hannu, Jukka, Julia, Anne ja Heikki, Marianne, Susanna ja Johannes ja Aleksi. Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Äitimme ja mummomme

Taimi Vilhelmiina Mattila

o.s. Kontto

★ 26.7.1919 Johannes
✠ 5.6.2014 Oulu

Rakkaudella muistaen
lapset, lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset

Muut korvas aika, mitkä vei.
Sydäntä äidin konsaan ei.

Siunaus toimitettu perhepiirissä.

Rakkaamme

Aili Virtanen

o.s. Hörkkö

s. 23.9.1923 Johannes Kaijala
k. 20.5.2014 Halikko

*Kun pitkän elämän elää saa
voi rauhassa nukahtaa,
vain rakkaus ja muistot
jäljelle jää.*

Kiittäen ja kaivaten
Lasse perheineen
Riitta perheineen
Sinikka
Paula perheineen

Siunaus toimitettu 29.5.2014.
Kiitos osanotosta.

Merkkipäiviä

95 vuotta

31.7.2014 **Lauri Hörkkö** Paimiossa (Kaijala)

90 vuotta

7.7.2014 **Lyyli Haltia**
o.s. Loikas Paimiossa (Kaijala).

*Lyyli kiittää sydämellisesti
kaikkia häntä muistaneita.*

Valmistuneita

Turun yliopistosta on valmistunut valtiotieteiden maisteriksi **Jukka Rastas** Piikkiöstä. Vanhemmat Marja ja Hannu Rastas, isovanhemmat Rauha (o.s. Reponen) ja Heimo Rastas Johanneksen Kaijalasta.

Mynämäen käsi- ja taideteollisuusopistosta on 31.5.2014 valmistunut artesaaniksi **Elina Alhokankare**. Isä Jaakko Alhokankare, mummo Anja Alhokankare (o.s. Hörkkö) Johanneksen Koskijärveltä.

Ylennyksiä

Tasavallan presidentti on Puolustusvoimain lippujuhlan päivänä 4.6. ylentänyt **Sampsa Pellervo Väntsin** everstiluutnantiksi Maa-

voimien esikunnasta.
Karjalaiset vanhemmat: Rauno ja Reeta Väntsi. Rauno Johanneksen Kaijalasta Harjulta.

TAPAHTUMAKALENTERI

Heinäkuu

- 26. Johannesjuhla Piikkiössä
- 26. Johannes-Seuran syyskokous klo 13 Piikkiön liikuntahallissa

Heinä-elokuu

Toimisto suljettu 14.7.-10.8.

Johannes-Seuran matkat (ks. s.10)

21.-23.11. Jouluihin matka Tallinnaan

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat heinä-lokakuu

KE	9.7.	12 - 17
HUOM! Toimisto suljettu 14.7. - 10.8.		
KE	13.8.	12 - 17
LA	16.8.	12 - 17
KE	20.8.	12 - 17
KE	27.8.	12 - 17
KE	3.9.	12 - 17
LA	6.9.	10 - 15
KE	10.9.	12 - 17
KE	17.9.	12 - 17
LA	20.9.	10 - 15
KE	24.9.	12 - 17
KE	1.10.	12 - 17
LA	4.10.	10 - 15
KE	8.10.	12 - 17
KE	15.10.	12 - 17
LA	18.10.	10 - 15
KE	22.10.	12 - 17
KE	29.10.	12 - 17

Räihälän kylästä evakkotielle kesällä 1944

Tämä kirjoitus on osa opettajaseminaariin laaditusta työstä. Se on tehty 1964, jolloin sodan vuosista oli kulunut kaksi vuosikymmentä ja vanhemmankin väen kokemuksista sai suoraa haastattelutietoa. Aika ei ole haalistanut näitä muistoja, vaikka sitä on kulunut viisi vuosikymmentä lisää.

Räihälän kylä oli säilynyt suhteellisen hyvin talvisodan ja välirauhan yli, kannakselaisiin kyliin verrattuna. Vain kolme taloa oli poltettu. Nämä olivat **Anton Suikin**, **Konsta Reposen** perillisten ja **Anton Reposen** perillisten talot. Säilyneet kylän talot olivat tosin melko pahasti rappeutuneet. Korjaus- ja rakennustyöt pantiin alulle, ruohottuneita peltoja kynnettiin auki ja pensastuneita oja ja pihamaita raivattiin puhtaiksi. Kevät 1944 näytti ilmojen puolesta lupaavalta ja maanviljelijät käyttivätkin peltojensa kunnostukseen ja lannoittamiseen kaikki mahdollisuudet. Toivottiin hyvää vuodentuloa. Paras työvoima, nuoret ja keski-ikäiset miehet, olivat komennuksillaan sotilastehtävissä. Kotona olevalla työvoimalla koetettiin tehdä mitä voitiin. Tähän joukkoon kuuluivat talvisodan jälkeen sotapalveluksesta vapautuneet miehet, nuoret pojat ja naiset. Väestön työntöä ei lannistanut se, että sota jatkui yhä edelleen. Koko kevättalven ajan oli Suomenlahden takaa kantautunut kuuluviin tykkien jyske, ja pimeään aikaan näkyivät tykkien suuliekkien leimahdukset.

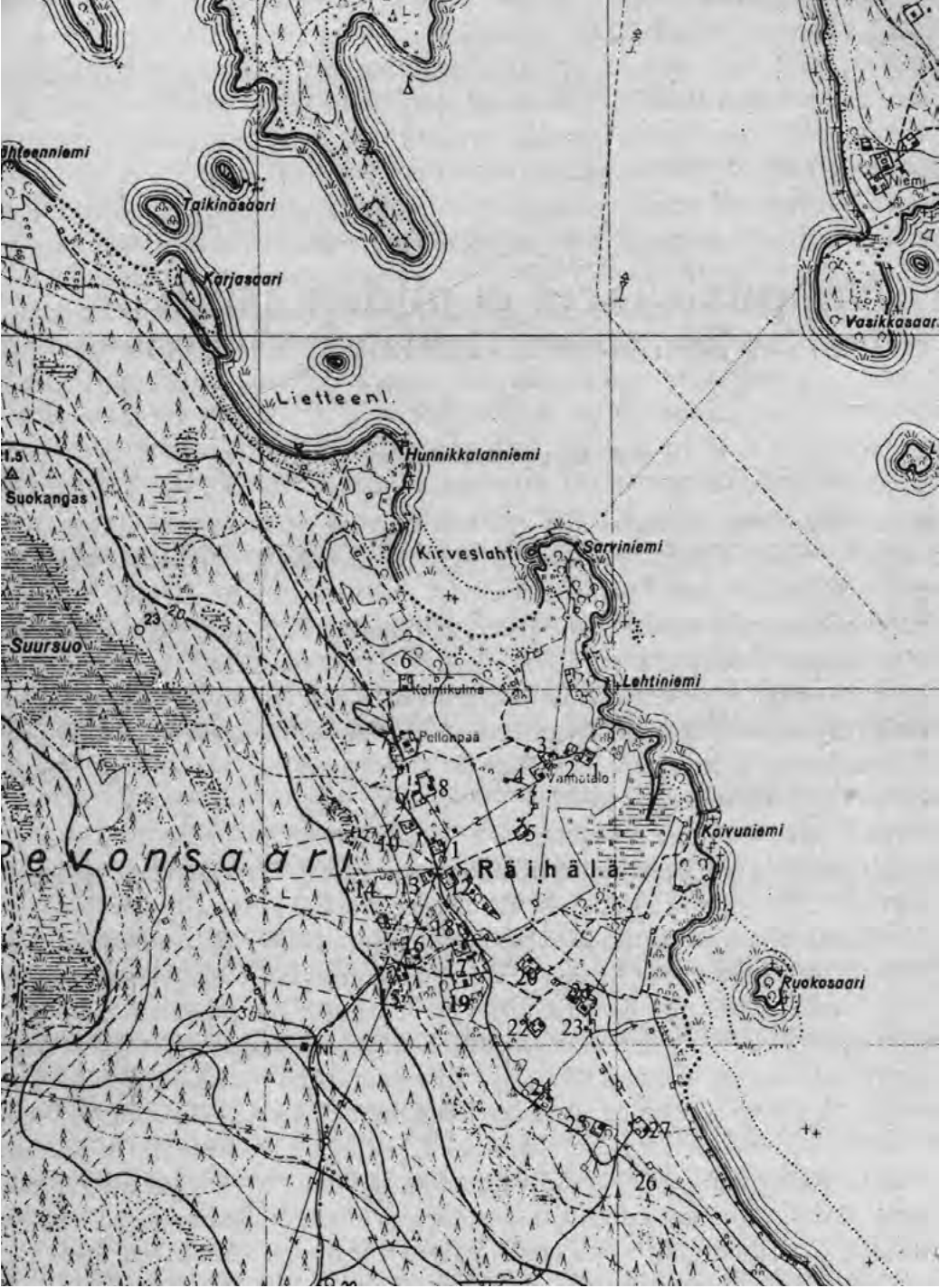
Siviiliväestön toimiessa rauhanomaisissa töissään, valmistauduttiin sotilasviranomais-ten taholla kaiken varalta väestön, karjan ja muun materiaalin evakuoimiseen. Viipurin suojeluskuntapiirin esikunta asetti kuntiin omat evakuoimisesikuntansa. Johanneksen kuntaan hoitokunnan päälliköksi määrittiin sen puheenjohtaja **Mikko Nieminen**. Hänellä oli muutama apulainen, ja jokaisessa pitäjän kylässä, tarkemmin koulupiirissä, oli lisäksi oma kyläpäällikkönsä. Räihälän kyläpäälliköksi määrittiin **Artturi Reponen**, esikunnan määräämään apuhenkilöstöön kuuluivat myös maanviljelijät **Väinö Reponen** karjan- kuljetuspäällikkönä ja **Alfred Airikka** maa- talouspäällikkönä.

Kunnan evakuoimis- ja kuljetuspäälliköt kävivät Viipurin suojeluskuntapiirin esikun- nassa tutustumassa evakuoimissuunnitel- maan huhtikuussa 1944. Tarkoitus oli, että myöhemmin siihen tutustutettaisiin myös kylien evakuoimispäälliköt, mutta tilaisuutta tähän ei enää ollut. Sotarintaman peräytyminen alkoi aikaisemmin kuin mihin oli osattu varustautua.

Sunnuntaiyönä 11:ntenä kesäkuuta 1944 klo 1:00 toi Viipurin suojeluskuntapiirin upsee- rilähetä pitäjän evakuoimispäällikölle viestin, jossa määrättiin aloitettavaksi saaristokylien tavaroiden pakkaukset ja kuljetusvalmistelut. Johanneksen evakuoimispäällikölle Mikko Niemiselle oli tullut edellisenä iltana tieto määräyksen saapumisesta. Upseerilähetin tulohetkeksi olivat kyläpäälliköt kokoontu- neet kunnantalolle. Räihälän kylän päällikkö Artturi Reponen kävi samana yönä jokaisessa kylän talossa ilmoittamassa viestin, ja kylä- läiset aloittivat valmistelut heti. Sunnuntaina keskipäivän aikaan klo 13:00 annettiin kuiten- kin peruuttamismääräys. Peruutus koski vain Johanneksen kunnan saaristokyläiä. Se antoi joillekin toiveita rintaman pysähtymisestä ja siitä, ettei kotoa tarvitsisikaan lähteä. Toiset pitivät tällaista toivetta kuitenkin turhana ja odottivat koko ajan pelolla ja jännityksel- lä uutta evakuoimismääräystä. Kyläpäällikkö oli jatkuvasti yhteydessä esikuntaansa, jonne oli jätetty uusi evakuoimissuunnitelma peru- tetun sijaan. Tätä kävivät kyläpäälliköt iltaisin tutkimassa ja suunnittelemassa sen käytän- töön soveltamista.

Käskey evakuoimissuunnitelman toimeen- panemiseksi annettiin kesäkuun 15. päivänä klo 19.30. Samana iltana aloitettiin tavaroiden pakkaaminen ja kotieläinten korvamerkkien kiinnittäminen. Väinö Reponen kertoi suun- nitelman toteuttamisesta:

”Evakuoimismääräyksen saavuttua sain käskyn viedä jokaiseen kylän taloon viestin, että karja oli kuljetettava Kuolionsalmeen saaren eteläpähän edelleenkuljetusta varten.

Seuraavana päivänä tuli peruutus ja sen mukana määräys, että karja olikin vietävä Revonsaaren pohjoispäässä olevaan Karjasaareen, jossa se ta- varoiden ja karjansaattajien kanssa piti laivata viiteen nk. Saimaan lotjaan. Lotjia odotelles- samme sain esikunnasta uuden määräyksen, jonka mukaan lotjien sijaan saisimmekin vain kaksi katettua proomua. Niitä jäimmekin Karjasaareen odottelemaan.”

Räihälän kylän ja samalla koko saariston väestön kuljetus epäonnistui täydellisesti Johanneksen pitäjän osalta. Lisäksi eräs ky- läläinen tultuaan kesäkuun 15. päivänä kun- nantalolta pelästytti kyläläiset kertomalla, että kunnantalo oli jo aivan tyhjä, esikunnan miehiä ei näkynyt enää missään ja että kun- nan paperitkin oli kerätty pihalle kasaan ja poltettu siinä. Tällainen uutinen tietysti he- rätti pakokauhun. Pelästyneet kyläläiset ryh- tyivät heti lähtöpuuhaan ja ottivat mukaansa sen verran tavaraa mitä jaksoivat käsissään kantaa ja pakenivat moottori- ja soutuveneil- lä Viipurinlahden poikki Karppilaan. Lähes kaikkien Räihälän kylän evakkojen taival kul- ki samoja reittejä ensin Viipurinlahden yli Karppilan rantaan, sieltä Tervajoelle, edelleen Simolaan ja Simolasta Paimioon.

Suurta vahinkoa tästä hieman ennenai- kaisesta lähdöstä ei tullut, sillä lopullinen evakuointi jäi kokonaisuudessaan kyläläisten omatoimisuuden varaan. Viimeiset evakot lähtivät perjantaina 16. päivänä kesäkuuta, vain karjansaattajien jäädessä saarelle odot- telemaan laivoja. Se oli kuitenkin turhaa, sil- lä minkäänlaista suurempaa alusta ei karjaa varten tullut.

Lauri Airikka palveli tähän aikaan Tykistön Koulutuskeskus 3:ssa Riihimäellä. Kuultuaan räihäläläisten evakuoinnista, pyysi hän lomaa huoltaakseen perheensä pois sodan jaloista.

Hän sai loman ja lähti välittömästi matkus- tamaan kohti Johannesta. Loputtomilta tun- tuvat autojonot ja pakolaisjoukot täyttivät maantiet pyrkissään länteen päin. Illansuussa 16. päivänä hän saapui Johanneksen kunnan- toimistolle, jossa evakuoimispäällikkö Mikko Nieminen valmisteli lähtöään, kertoen, että edellisenä yönä ja varhain aamulla olivat Räihälästä ja koko Revonsaaresta naiset, lapset ja vanhukset lähteneet pois. Pitkän etsimisen jälkeen löytyi vene Vaahtolan kylän rannasta ja niin pääsi Lauri Airikka soutamaan tuttua reittiä Räihälän rantaan. Hänen muistelmaan- sa seuraavassa:

”Oli mitä kaunein kesäpäivä, meren pintaa rikkoivat vain tuulen väreet. Saarien rannoilla tuomet olivat puhkeamassa kukkaan ja kevään vehreyden kohtasi silmä kaikkialla luonnossa.

Karjasaaren evakkolaituri ja lastausta odottavia tavaralaatikoita 17.06.1944. Taustalla Taikinasaaari.

Jostakin talvisodan Mannerheim-linjan vai- heilta kantautui taistelun melske. Maksлахden sataman yllä pyörivät ryssien hävittäjät syök- syjä tehden ja saaden vastaansa valojuovaluo- tien suihkun. Kun saavuin kotiin, oli vaimoni todellakin lähtenyt yöllä. Pöydällä oli ämpäril- linen kermää, jota epätoivon vimmalla ennen lähtöä oli koetettu kirnuta voiksi ilman me- nestystä. Äskettäin kuntoonsaatetussa sirkke- lisahassa oli sahattu jonakin päivänä ja siinä tehdyt laudat olivat nyt tarpeen. Laatikkoja tehtiin ja niihin koottiin mitä koottavissa oli.”

Lauantaina 17.6. päivällä tuli kaksi pien- tä proomua, joihin osa tavaralaatikoista ja ja muutamia hevosia saatiin lastatuksi. Iltapäivällä ne lähtivät, määränään Karppila. Sunnuntai-aamuna 18.6. klo 4 aikaan herä- sivät viimeistä yötään kotitalossa nukkuvat Alfred ja Lauri Airikka laivan äänimerkkeihin. Tällöin vasta tulivat saaren väestön evakuoi- miseen tarkoitetut hinaaja ja kaksi miehis- tönkuljetuksessa käytettyä moottorivenettä. Karjankuljetusveneitä ei saarelle enää saapu- nut. Airikat olivat viimeiset saarelta poistujat. Lähtöhetkeään muistelee Lauri Airikka näin:

”Rauhallisena kauempaa tuotu karja käys- kenteli rantaniityllä. Päivä oli aurinkoinen, vieno tuuli lipatteli laineita rantaan ja muu- tamat pilvenhattarat seilasivat taivaankantta. Jossakin Vaahtolan-Kirjolan suunnalta kuului vaihteita taistelun ääniä ja Vatnuorin edustalla vihaisena pyörivät hävittäjät muutamien pie- nien alusten kimpussa, saaden vastaansa tulta. Kun laivoja ei kuulunut, lupasi ainoa mukana ollut naisihminen vielä keittää kahvit meille miehille. Vähän oli säästynyt eväitä, maitoa oli riittävästi, siinä ehkä nälkä sammuu. Kello oli siinä 10 vaiheilla.

Päätin käydä vielä kotitalossa. Syvä hiljai- suus oli kotoisten tanhuvien yllä, jossa ker- ran sykki elämä tulevaisuuteen uskovana. Kiireisestä lähdöstä kieli kaikki. Tunkiokujassa makasi äsken teurastettu vasikka. Ahnaasti tallasi valtoimena vaelteleva kylän karja kau- niita ruislaihjoja. Oraat vihersivät kauniisti ja korkealla taivaan sinessä viritti kiuru ke- säisen sävelen. Tuota tuttua maisemaa sil- mätessäni tuntui kaikki silti jollakin tavalla kolkolta, pelottavalta. Siinä vallitsi tyhjyyden tunne. Menin sisälle, kiersin jokaisen huoneen ikään kuin kerratakseni muistini komeroihin kuvan kaikesta siitä, mihin taaksejääneiden vuosien ilot ja surut niin lähtemättömäs- ti liittyivät. Ajatuksissani kiersi kysymys: Lähdenkö viimeisen kerran? Jos niin olisi, ot- taisin muistoksi pullollisen kotipihan hiek- kaa, mutta silloinhan en voisi koskaan palata ja minä palaan. Näissä ajatuksissa suunta- sin tieni ulos kotiveräjästä. Mutta vielä ker- ran hiekkatiellä käännyn ja katsoin taakseni. Tuttujen kotipetäjien välissä vilkutteli piha- tanner hyvästejään ja kesäinen vieno tuulen- henki kanto sieraيميini kotikankaiden tutun pihkantuoksun... Nyt oli jätettävä kotisaari, hylättyä ja autiona vieraille isännille.”

– Kyllikki Savolainen –

Kaupan tiskin takaa Kaustisen lavalle – kansanlaulaja Martta Pulli

Martta ja Juho Pulli perheineen muuttivat Johannekseen v. 1935 Liperistä, missä Juho Pulli toimi Liperin Osuuskaupan johtajana. Pullit ostivat sekatavakaupan Vaahtolasta ja palvelivat johannekselaisia kauppaliikkeesään talvisodan syttymiseen asti. Martta, Heljä ja Annikki Pulli lähtivät sodan jaloista 3.12.1939 Martan lapsuudenkotiin Elimäelle. Vaahtolan Talouskauppa oli auki asiakkaille vielä 16.2.1940, jolloin Juho Pullikin jätti Johanneksen. Tuusulan Jokelasta tuli Pullien lopullinen kotipaikka, jossa he pitivät kauppaa (Tmi Juho Pulli) 30 vuotta. Juho Pulli kuoli Tuusulassa v. 1975 ja Martta Pulli v. 1998.

Elimäkeläistytön elämän varrelta

Martta Pulli s. Valvio (vuoteen 1906 Wiander) syntyi Elimäen Villakkalassa 20.12.1900 yhdeksänlapsisen perheen nuorimmaisena. Savonlinnan kauppakoulun käytyään hän sai kirjanpitäjän paikan Raudun Osuuskaupasta. Osuuskaupan toimitusjohtaja, Sortavalan Otsoisissa syntynyt Juhana (Juho) Pulli ja Martta Valvio vihittiin avioliittoon v. 1924, ja heille syntyi kaksi tytärtä, Heljä ja Annikki. Heljä Pulli on tunnettu ja arvostettu sukututkija, joka on auttanut monia johannekselaisiakin löytämään juurensa. Annikki Pulli oli yli 30 vuotta Oy Mainos Taucher Reklam Ab:n palveluksessa, viimeksi mediaosaston päällikkönä.

Kansakoulunopettajien sijaisena Martta Pulli toimi Kauhajoella, Riihimäellä ja Utissa sekä kansakoulun ja yhteiskoulun opettajien sijaisena Jokelassa. Jokelan Kansalaisopiston kynäily- ja kirjallisuuspäiriä hän veti vuosina 1978-85. Jokelassa Martta Pulli myös ohjasi näytelmiä ja esiintyi laulajana tai lausujana erilaisissa tilaisuuksissa. Jokelan Karjalaiset ry ja Jokelan Lions club ovat tallentaneet Martta Pullin esittämiä kansanlauluja yhteensä yli 60 kappaletta.

Martta Pulli opiskeli Viipurissa lausuntaa Eero Viitasen ja Helsingissä mm. Edvin Ruotsalaisen ja Anni Harjun johdolla.

Hänen ensimmäisen lausuntailtansa ohjelman oli Volter Kilven ”Batsheba” Helsingissä 21.10.1944. Turkulaiset ja tamperelaiset saivat nauttia lausuntaesityksestä seuraavana vuonna. Lausuntailtojen muina aiheina oli mm. Aino Kallaksen ja L. Onervan runoja.

Martta Pulli lauloi eri sekakuoroissa, viimeksi Tuusulan Jokelan kirkkokuorossa vuosina 1960-95. Kansanlaulajana hän esiintyi Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla lähes joka vuosi 1973-97. Ansoistaan Martta Pullille on luovutettu Kaustisen kansanmusiikkijuhlien kultainen plaketti v. 1995, Suomen Kirkkomusiikkiliiton ansiomitalit 1986 ja 1991, Tuusula-seuran plaketti 1995, Jokela-seuran kunniakirja ja Jokelan kukko -palkinto v. 1990.

– Marjatta Haltia –

Lähteet:

Heljä Pulli: Sortavalan Pulli-suku II
Anne Pentti (toim.): Muistojen Vaahtola
Rokkala Riionsaari
http://www.kansanmusiikkiliitto.fi
www.aanitearkisto.fi
www.joka.fi
Arja Kangasniemi,
Uusi kansanmusiikki 1995:5

Kauppias Johannes Vornanen osti v. 1927 rouva Edla Nobelin jälkeläisiltä Lahden hoviin kuuluneen Onnela-nimisen tilan ja rupesi pitämään siellä sekatavarakauppaa. Vornanen myi tilan rakennuksineen Kauppa-Osakeyhtiö J. Hallenbergille tammikuussa 1931. Parin kuukauden kuluttua sen osti kaupanhoitaja Mikko Paavolainen, jolta Juho Pulli osti tilan kaikkine rakennuksineen tammikuussa 1935. Lainhuuto annettiin elokuussa ja kauppaliike rekisteröitiin nimellä Vaahtolan Talouskauppa.

Viime huhtikuussa soitettiin kuulijoiden toiveita Yle Radio 1:n ”Kansanmusiikin sävel on vapaa” -ohjelmassa. Yksi toivojista oli Johannekselaisen monivuotinen avustaja Anna-Liisa Jaakohuhta. Ohjelman viime minuuteilla Anna-Liisan toive toteutui, kuultiin ”Vestmanviikin balladi” Martta Pullin esittämänä.

Johanneksessa Martta Pulli osallistui aktiivisesti Vaahtolan nuorisoseuran toimintaan. Hän lauloi seuran sekakuorossa ja mm. voitti I palkinnon Viipurin piirin nuorisoseurojen lausuntakilpailussa v. 1938. Kuvassa nuorisoseuralaisia maakuntajuhlilla, kilvenkantajana Timo Louhivuori vieressään Jenny Pulliainen, Martta Pulli, Ester Sarro ja Tuulikki Hörkkö.

Miten kaikki alkoi

- Kaikilla meillä sisaruksilla oli hyvä lauluääni, meillä kotona laulettiin hirveästi. Kun sisareni kävivät koulussa, ne oppivat niitä lauluja mitä koulussa opetettiin ja minä opin ne siinä samalla. Kakluunissa paloi tulet ja sisaret lukivat läksyjä ja lauloivat ja minä lauloin siinä porukassa mukana, Ne olivat kivoja iltoja, ne olivat sellaisia lauluiltoja. Ja sitten kun sisareni olivat jo maailmalla ja kuulivat sitten tämmösiä säveltäjien säveltämiä lauluja ja oppivat niitä, niin minä opin niitä kanssa.

Sisarusten opettamien laulujen lisäksi Martta Pulli oppi lauluja vanhemmiltaan, mumultaan ja myöhemmin koulussa opettajalta. Laulamisen lisäksi tuli tutuksi muunkin musisointi: kotona veljet soittivat viulua ja Marttakin sitä opetteli, kunnes veli vei viulun pois.

-Isälläni oli erinomaisen hyvä ääni – voi herranen aika, jos nyt ois tämä isäni ääni, tenoribaritoni, niin hän ois jo ajat sitte ollu oopperalaulaja. Isällä oli tapana joka sunnuntaiaamu kello kymmenen ottaa Wreden postilla. Ja sitten istuttiin hiljaa, isä lauloi ensiksi virren ja sitten kaikki oppivat sen vähitellen siinä. Sitten isä luki pitkän saarnan ja lopuksi laulettiin vielä virsi.

-Äitini osasi aika paljon näitä hengellisiä lauluja, joita ompeluseuroissa laulettiin. Ja sitten kun olin isompi, opin niitä siitä laulukirjasta ”Hengelliset laulut”.

- Mummuhan se opetti minulle niitä balladeja. Mummu kehräs tai kuto sukkaa ja laulo. Kakara oppi siinä vieressä, kun mummu laulo. Ja kun minä opin, niin sitte me laulettiin yhdessä. Ja siitähän on jo – herra nähköön – yli 80 vuotta! Muut sisarukset olivat jo maailmalla sillä viisiin, ettei ne enää mummun lauluja kuunnellut.

Koulussa tuli tutuksi myös opettajan soittama urkuharmoni. Siellä Martta pääsi käyttämään komeaa ääntään, sillä opettaja huomasi hänen kykynsä laulaa alttoa, vaikka toiset noin 40 oppilasta lauloivat sopraanoa. Tästä oli luontevaa siirtyä myös kuorolauluun.

- Silloin kansakoulussakin, en minä tiedä, mitä varten se opettaja kuvitteli, että minä pystyn yksinäni laulamaan alttoa, kun toiset lauloivat sopraanoa. Ja niin hän opetti minulle alton. Mutta minulla on aina korva ollut vahva ja luja, että ei se oo heilahtanut, vaikka ois ollut 50 muuta ääntä. Se on laulanut omaa ääntään.

- Koulussa laulettiin myös lastenlauluja, en muista enää, mitä laulettiin. Sitten sattui se Titanicin haaksirikko ja se laulu tuli yleisesti tunnetuksi ja siinä oli myöskin altto. Ja niin minä likka lauloin taas alttoa. Minä olin myös kuorossa aika nuoresta lähtien. Kun olin veljeni luona Karjalassa, missä ihmiset olivat innokkaita nuorisoseuralaisia, niin minä olin sitten nuorisoseuran kuorossa. Ja siitä lähtien olen kuorossa laulanut.

Vestmanviikin balladi

*”Vestmanviiki tietä ratsasti
Jolla hän nuorukaisen kohtasi
Kuulepas sä nuorukainen
mitä sanon sull
Taidatkos sä vastata
nää kysymykset mull*

*En ole oppinut vastailemaan
Eilen tapoin tämän maan
sen Viikin kuninkaan
Tapoitko sä tämän maan
sen Viikin kuninkaan
Milloin sinä tapoit minun veljen*

*Vestmanviiki löi hänet miekallaan
Että veri tuli hänen haavoistaan
Vestmanviiki antoi hänet alttiiksi juur
Niin kuin lehti irtoaa ja putoaapi puust*

*Vestmanviiki tietä ratsasti
Jolla hän nuorukaisen kohtasi
Kuulepas sä nuorukainen
mitä sanon sull
Taidatkos sä vastata
nää kysymykset mull*

*Olen minä oppinut vastailemaan
Viisaan järjen antoi mulle Jumala
Jos sä tahdot kysyä nää kysymykset mull
Niin mä tahdon vastata nää vastaukset sull*

*Mikä sitä lintua vikkelämpi on?
Mikä sitä korppia mustempi on?
Mitkä ovat valkeammat joutsenia
ja mikä huutaa kovemmin kuin kurki?*

*Mikä sitä ympyriäistä ympyriäisempi on?
Missä ne kirkkaimmat kynttilät on?
Missä ompi majansa auringolla
ja missä ovat kuolleen miehen jäljet?*

*Ajatus sit lintua vikkelämpi on
Synti sitä korppia mustempi on
Enkelit ovat valkeammat joutsenia
Ja ukkonen huutaa kovemmin kuin kurki*

*Aurinko se pyöriä ja ympyriäinen on
Taivaalla ne kirkkaimmat kynttilät on
Idässä ompi majansa auringolla
Ja haudassa ovat kuolleen miehen jäljet*

*Mikä se lavihamman sillan rakentaa
Jonka alla kalaiset ain virras vaeltaa?
Mikä on se niin sangen lavia tie
Jota pitkin ihmiset aina keviäst vaeltaa?*

*Talvi se lavihamman sillan rakentaa
Jonka alla kalaiset ain virras vaeltaa
Helvetin tie on se lavia tie
Jota pitkin ihmiset aina keviäst vaeltaa.”*

Vaahtolan Talouskaupan vaaleaksi maalattu kaksikerroksinen talo kuvassa vasemmalla. Etualalla ehkä ? Vyryyläisen talo.

Kauppaliike rekisteröitiin nimellä Vaahtolan Talouskauppa vuonna 1935.

Lausuntaa

Martta Pulli ei ole esiintynyt estradeilla pelkästään laulajana, vaan on sen lisäksi koko ikänsä harrastanut lausumista ja myös kirjoittanut itse runoja.

- Paitsi että minä olen laulanut, niin minä olen myöskin lausunut. Ensimmäinen julkinen tilaisuuteni oli 1912. Oli kansakoulun joulujuhla, jossa minun piti lukea sellainen kaunis jouluruno papille. Sitten kun olin veljeni luona siellä Kannaksella, niin siellä jouduin sekä laulamaan että lausumaan.

- Vuonna 1943 minä läksin ensimmäistä kertaa Hyvinkäälle ja ensimmäinen asia minulla oli, että minun piti päästä kirjakauppaan. Ja ensimmäinen kirja, jonka minä näin, oli Volter Kilven ”Bathseba”, hinta kymmenen markkaa alennusmyynnissä. Sen ostin ja seuraavalla junalla läksin takaisin Jokelaan.

- Ja minä rupesin harjoittelemaan Bathsebasta lausuntailtaa itselleni ja se kesti kolme vuotta. Joka päivä minä sitä harjoittelin ja joka päivä minä itkin, kun minä sitä luin. Se vaikutti niin voimakkaasti minuun. Sitten kolmen vuoden päästä oli konservatoriossa minun lausuntailtani. Sen jälkeen yksi minun ystävättäreni sanoi, että nyt menet **Hella Wuolijoen** luo radioon. Hän oli silloin radion pääjohtaja. Minä sanoin: enkä mene. Ystävätär tuumasi siihen, että minä menen, otti arvostelut ja vei ne Hellalle.

- Tämän jälkeen minulle lähetettiin ilmoitus, että minulle on varattu kymmenen minuutin esiintymisaika radioon. Siellä minä

luin runoja, novelleja, romaaneja ja muutakin. Ensimmäinen radioesiintyminen oli vuonna 1948 keväällä ja viimeinen 1960.

Vestmanviiki vei Kaustiselle

- Kun minä tulin viimeisen kerran radiosta pois niin minun mieheni sanoi, että mitähän sinä nyt sitte keksit seuraavaksi. Siinä meni sitten toistakymmentä vuotta kun ilmoitettiin, että Kaustiselle otetaan laulajia. Ja kukas muu kuin minä läksin kans. Se oli professori **Ala-Könni**, joka otti vastaan Helsingissä. Taisin Vestmanviikin laulaa siellä. Olin laulanut nuorisoseuratalojen iltamissa ja lausunut kyllä, mutta Kaustisella esiinnyin oikein suuren yleisön edessä.

Vestmanviikiä on sen jälkeen kuultu joka kesä Kaustisen festivaaleilla, sillä tämä upea, vanha mummulta opittu balladi ja Martta Pulli kuuluvat lähtemättömästi yhteen. Kaustisella Martta on tavannut muita laulajia, kuullut monenlaista musiikkia, tietysti laulanut itse muitakin vanhoja lauluja ja saanut kiitosta komean äänensä ansiosta.

- Tässä vuosia takaperin, kun olin juuri tullut laulamasta, yleisön joukosta tuli yks mies yhtäkkiä minun eteeni, otti minua kädestä kiinni ja sanoi minulle: ”Minä valitan suomalaisen oopperan puolesta, että sillä ei ole sellaista altoa tällä hetkellä kuin teillä”. Se oli suurin kiitos, mitä minä ikinä olen saanut.

– Kaija Sipilä –

Hackmanin lipun alla

Johannekselaisessa nro 12-2013 oli artikkeli rouva Marie Hackmanista, joka joutui 31-vuotiaana ottamaan vastuun Hackmanin kauppahuoneen johtamisesta miehensä konsuli Johan Fr. Hackmanin kuoltua äkillisesti. Marie Hackman oli tiiviisti mukana yrityksen arjessa yli 40 vuotta.

Kauppahuone Hackmanin 150-vuotisjuhlan muistoksi ilmestyi 1940 ensimmäinen osa Örnulf Tigerstedtin kirjoittamasta juhla-julkaisusta ”Huset Hackman en viburgensisk patriciersläkts öden 1790-1879”. Historiikin toinen osa julkaistiin 1952.

Lukijamme Asko Kesäläinen toimitti aineistoa ja antoi vihjeen historiikin merenkulkua käsittelevistä luvuista, jotka si-vuavat Johannestakin. Ensimmäisen osan luvussa ”Hackmanin lipun alla” kuvataan viipurilaista merenkulkua ja kauppahuone Hackmanin osuutta siinä. Julkaisemme osia ja tiivistelmiä Emerik Olsonin suomen-noksesta. Tässä numerossa kuvataan konsuli Hackmanin aikaa, jatkossa siirrytään Marie Hackmanin ajan kauppaan ja merenkulkuun.

Johan Friedrich Hackman vanhempi, joka noususuhdanteiden viimeisessä vaiheessa oli pannut oman liikeyrityksensä alulle, ei kylläkään olisi ollut Bremenin poika ja hajasääristen merenkulkijain jälkeläinen, ellei hänkin olisi yrittellyt viipurilaisen laivanvarustajan epäkiitollisia puuhia. Mutta kuten niin paljon muussa, niin hän tässäkin kulki omia teitään. Lukuunottamatta muutamia kaljuunoja ja muita pikkualuksia ei hän omistanut mitään viipurilaisia laivoja. Hänen merialuksensa kulkivat sitä vastoin kaikki ulkomaitten lipun suojassa ja purjehtivat yleensä pitkänmatkan rahteja kotivesien ulkopuolella. Yhtiökumppanina hänellä oli kauppias **Jacob Johan Seseman**. Laivat olivat seuraavat: Priki ”Anna Maria” ja laivat ”Die Hoffnung”, ”Juffrau Anna” sekä ”Frouw Frederica”.

Lukuunottamatta priki ”Anna Mariaa” tiedämme varsin vähän näitten alusten kohtaloista. ”Frouw Frederica” –laivalla on ilmeisesti viety maasta traania vuonna 1794. Seuraavana vuonna se purjehtii rahtia Itämeren puolella. Mahdollista on, että se tähän asti on purjehtinut Hollannin lipun suojassa, koska sen kapteenina on amsterdamilainen **Haye Tadsen**, ja alus nähtävästi on rekisteröity hänen nimiinsä. Mutta vuonna 1795 ranskalaiset valloittivat Hollannin, ja Hackman kehoittaa Tadsenia yrittämään saada laivaa Tanskan lipulla kulkevaksi: ”Jos voitte saada ”Frouw Frederican” Tanskan lipulla purjehtivaksi, niin se ei olisi pahasta; Teidän täytyy vain kiirehtiä, ennen kuin tulee rauha ja suotuisa tilanne menee ohi.”

Vielä vuonna 1797 mainitaan ”Frouw Frederica”, mutta sitten se häviää niin kuin molemmat edellisetkin laivat. Jällellä on vain priki ”Anna Maria”. [Sen vaiheet tiedetään hyvin tarkoin vuosikymmenen 1793-1803

ajalta, teokseen on listattu tarkat rahtimatkat Välimeren alueella ja eri lastein läntisen Euroopan tai pohjoisen satamissa, kunnes aluksesta on laivan kunnon ja heikentyneen kannattavuuden vuoksi luovuttu].

Kaikesta panettelusta huolimatta Viipuri ei niin ollen kuitenkaan ole sellainen pelkkin maakrapujen pesä kuin sen tähän asti on väitetty olevan. Niin kuin kaikki muut puolueettomat satamat ja kuten kaikki Uuden Suomen laivoja rakentavat tapulikaupungit, niin Viipurikin otti osaa pitkien sotavuosien kilpailuun korkeitten rahtien voitonmahdollisuuksista. Olkoonpa, että se tapahtui vieraalla lipulla; venäläiset asetukset eivät innostaneet, ikävä kyllä, merenkulkuun omin värein. Hackmanin kauppahuoneen kirjeenvaihdosta olemme keksineet kokonaista 4 tällaista viipurilaista uranuurtajaa. Mutta kenties Linnoituksessa Hackmanin ja Sesemanin lisäksi oli toisiakin, jotka koettelivat onneaan valtamerillä tänä 1790-luvun kuumeisena vuosikymmenenä. Mutta toinenkin asia juolahtaa mieleen, kun ajattelee näitä neljää ”viipurilaista”. Käsité ”puolueeton lippu” näyttää

jo silloin olleen asia, jota saattoi koko lailla peukaloida. Jos englantilaiset olisivat kaapanneet ”Anna Marian”, minkä valtakunnan silloin olisi ollut tehtävä protesti – Tanskan vaiko Venäjän? Jos ainoastaan lippu on otettava huomioon, niin Viipuri epäilemättä oli 1790-luvulla vain kaljuunain kaupunki.

Sillä ei Venäjän lipulla purjehtiva Hackmanin laivastokaan ollut siihen aikaan suuren suuri. Vielä vuonna 1797 sen muodosti kaksi alusta: pursi ”Alexander” ja yksi lotja. Sittemmin tuli lisää vielä pari lotjaa, joista toinen, ”die offene Lodja Anna”, vuonna 1801 haaksirikkoutui Räävelin sataman suulla ja jäi hylkyksi.

Johan Friedrich Hackmanin kuollessa [1807] oli alusluettelo seuraava:

Pursi ”Alexander”, noin 30 lästin kantoinen. Purjehti Räävelin, Pietarin ja Haminan väliä.

Pursi ”Jastreb”, noin 20 lästiä. Muuten samat tiedot kuin edellä.

Lotja ”David”, 19 lästiä, kulki Uuraan-Viipurin väliä.

Lotja ”Wesilindu”, arvattavasti hieman suurempi kuin edellinen. Muuten samat tiedot.

Näistä kaappasivat englantilaiset ”Jastrebin” ja ”Alexanderin” kesäkuussa 1809 Räävelin lähellä. Hackmanin laivastoon kuului vielä muutamia saimaanlotjia, jotka kuljettivat puutavaraa Savon lastauspaikoilta Joutsenoon, Lauritsalaan ja Lappeenrantaan. Sitten ei olekaan muuta mainittavaa tästä ”kotilaivastosta”. Silloin tällöin ilmenee ajatus omien avomerilaivojen rakentamisesta, mutta ensimmäisiä tiedusteluja pitemmälle eivät nämä tuumat Hackmanin aikana edisty.

Vanhan Suomen palauttaminen muun Suomen yhteyteen [1812] ja tuoteplakaatin voimaantulo myöskin Viipurin läänissä merkitsivät uuden ajan koittamista uusine mahdollisuuksineen myöskin Hackmanin avomerilaivastosuunnitelmille.

Lähde:

Örnulf Tigerstedt: Kauppahuone Hackman. Erään vanhan Wiipurin kauppiassuvun vaiheet 1790-1879. Ensimmäinen osa.

Tervetuloa Johannesjuhlille Piikkiöön

Vuotuisen juhlamme ajankohta on taas lähellä. Työntäyteinen vuosi on vuosi vierähtänyt, siitä kun tapasimme Liedossa Johannesjuhlien merkeissä.

Seuran toiminta on aktivoitunut, kun kerhot ovat alkaneet kokoontua toimistolla. Käsityöt ja ruokakulttuuri ovat alkaneet kiinnostaa aiempaa useampaa. Vastaavan kiinnostuksen purressa sinua kannattaa olla yhteydessä seuran toimistolle, jotta saat yhteyshenkilön kiinni.

Kansallispukuhankkeen selvitystyötä on jatkettu ja asian tiimoilta järjestetään jäsenillemme syksyllä kansallispukuseminaari, jossa tilannetta valaistaan puolin ja toisin. Matkoja on toteutettu vuoden aikana entiseen tapaan, mutta elo-syyskuun aikana kaikki johannekselaiset matkanjärjestäjät tullaan kutsumaan keskustelemaan seuran toimistolle, kuinka matkatoiminta halutaan jatkossa hoitaa. Matkojen määrä on lisääntynyt, mutta osallistujien määrä matkaa kohti on vähentynyt.

Seuran suurprojektin ”Jäi vain nimi sankarin” -teosta esitellään Johannesjuhlilla ja samalla otetaan vastaan ennakkovarauksia. Kirjaa tulee saamaan alkusyksyn aikana, koska painoteknisistä syistä kirja ei ehdi ihan juhlille. Teos on herättänyt ennakkoon suurta mielenkiintoa, joten kannattaa tulla tekemään varaus.

Juhlilla palkitaan ansiotuneita seuran jäseniä ensimmäistä kertaa seuran omalla ansiomitalilla. Vuoden alussa johtokunta päätti selvittää oman ansiomitalin hankkimista, koska Karjalan Liiton ansiomerkkien kriteerit arvioitiin tiukoiksi pitkän linjan aktiiveille. Lisäksi omaa ansiomitalia oli kyselty useaankin otteeseen aiempina vuosina.

Johanneksessakin painavat jonkinlaiset muutoksen tuulet. Kävin kesäkuun alussa neuvottelut Sovetskin johdon kanssa kirkonmäen alueeseen liittyen ja saimme neuvotteluratkaisun aikaiseksi. Kerron tilanteesta tarkemmin juhlilla, mutta asian käsittelyä varten matkustan syksyllä Johannekseen paikan päälle.

Katse pitää suunnata tulevaan ja kotiseututoimikunnan hanke kotiseutu-DVD-tallenteesta on lähtemässä liikkeelle. Aineiston valinta tulee olemaan iso haaste, sillä sitä on paljon kerätynä.

Johannesjuhlat ovat siis ovelta ja kohta kokoonnumme sankoin joukoin Piikkiön koulukeskuksen alueelle viettämään Johannesjuhlien merkeissä mukavaa lauantaipäivää, jossa saamme tavata tutut jälleen kerran ja kuulla, kuinka taas haastellaan. Juhlat ovat merkittävä osa seuran toimintaa. Juhlatoimikunta on rakentanut upean ohjelmakokonaisuuden, josta ei kannata jäädä paitsi. Kerää nyt ystävät mukaan samaan kyytiin ja suunnatkaa Piikkiöön.

Samalla kertaa on kylä- ja koulupiirien, sekä sukuseurojen mahdollista kokoontua vaalimaan karjalaista kulttuuria, mutta ehkä enemmänkin vaalimme samassa yhteydessä karjalaista identiteettiä – Karjalaisuutta !

Tavataan Piikkiössä – tuutha siekii

– Janne Aso –
seuran puheenjohtaja

Kotiseutujuhlan ohjelma:

Juhlan avausmusiikki	<i>Kuusiston Puhaltajat</i>
Tervehdyssanat	<i>Puheenjohtaja Janne Aso</i>
Johanneslaulu	<i>Yleisö ja orkesteri</i>
Tanhuesitys	<i>Tanhuryhmä Revanssi</i> <i>Halikon nuorisoseura</i>
Juhlapuhe	<i>Prof Timo Soikkanen</i>
Puhallinmusiikkia	<i>Kuusiston Puhaltajat</i>
Karjalaisten laulu	<i>Yleisö ja orkesteri</i>
Tanhuesitys	<i>Tanhuryhmä Revanssi</i> <i>Halikon nuorisoseura</i>
Seuran ansiomerkkien jako	
Pitäjälehti Johannekselaisen huomionosoitukset	
Päätössanat	
Maamme	<i>Yleisö ja orkesteri</i>

Kylä-, koulupiiri- ja sukukokoukset

Kokoontumispaikat ovat koulun luokissa. Opastukset tarkemmin paikan päällä. Luokkia on kahdessa eri kerroksessa.

- ★ Päätilän koulupiiri klo 11.00

★ Koskijärveläiset klo 11.00

★ Hankalan ja Pukin koulupiirit klo 11.30

★ Vaahtola-Rokkala-Riionsaari klo 11.30

★ Matti Pentin jälkeläiset klo 11.30

★ Hörkön sukuseura klo 11.45
- ★ Kaislahden koulupiiri klo 12.00

★ Huunolalaiset klo 12.00

★ Kaijalalaiset klo 12.00

★ Karhulalaiset klo 12.00

★ Karvasen suku klo 12.00

Juhlien puhujana professori Timo Soikkanen

Värikkäistä esityksistään Turun seudulla ja laajemminkin tunnettu professori ottaa juhlassa aiheeksi karjalaisuuden ja turkulaisuuden kohtaamisen. Tuloksena on elävää historiaa todellisten henkilöiden, tapahtumien ja tarinoiden kautta. Esityksen antina on sekä kuvaa että sanaa. Juhlaesitystä ei voi sellaisenaan tai siinä laajuudessa lehden palstoilla toistaa, joten paikalle pitää tulla henkilökohtaisesti kokemaan ja kuulemaan.

Timo Soikkanen on toiminut jo pitkään Turun yliopistossa poliittisen historian professorina. Tutkijana, luennoitsijana, asiantuntijana ja kirjailijana häntä voi luonnehtia moniottelijaksi. Hänen erityiset kiinnostuksen aiheensa ovat Suomen ulkopoliitiikka ja ulkoasiainhallinto presidentti **Kekkosen** kaudella ja Suomen puoluejärjestelmän synty ja kehitys 1800-luvulta nykypäivään. Turun Akatemia ja turkulainen yliopistoelämä eri vaiheissaan nykypäivään asti ovat saaneet hänet tuottamaan kaskukokoelmia ja virallista historiakuvaa tavalla, joka ei jätä lukijoitaan tai kuulijoitaan kylmäksi. Yliopiston arkeen ja juhlaan hän osallistuu edelleen myös Varsinaissuomalaisen Osakunnan inspehtorina.

Professori Soikkasen julkaisuluettelossa on noin 220 nimikettä. Tieteellisten tutkimusten ja artikkelien rinnalla on lehtiartikkeleita, historiallisia näytelmiä ja lukuisia toimitettuja teoksia. Mittavin julkaisu on viime vuosikymmeneltä, yli tuhannen sivun laajuinen kaksiosainen Presidentin ministeriö. Ulkoasiainhallinto ja ulkopoliitiikan hoito Kekkosen kaudella.

Karjalaisuuteen ja turkulaisuuteen Timo Soikkasella on oma persoonallinen näkökulmansa. **Tervetuloa kotiseutujuhlaan sen teeman ääreen.**

Perinnekäsityökerho Johannesjuhlilla

Perinnekäsityökerhon kesänäyttely järjestetään koulun puolella luokahuoneessa sopivasti ruokailu- ja kahvitustiloihin vievän käytävän varrella. Katsokaa tarkemmin opasteita juhlapaikalla.

Esillä on vuoden aikana opetelluilla tekniikoilla tehtyjä töitä: neulakintaita, pirtanauhoja, verkkopitsiä jne. Mukana on mm. uudesta ”Sukupolvien Silmukat”-kirjasta pikavalmistetut Johanneksen sukat. Pirtanauhan ja neulakintaan teosta on mahdollista nähdä jopa työnäytöksiä ja kokeilla itsekin.

Samassa tilassa on nähtävillä kansallispukutoimikunnan esittelemää materiaalia nykyisistä kansallispuvuistamme **Tyyni Vahterin** ja **Alli Tourin** piirroksin, sekä muuta aiheeseen liittyvää materiaalia.

Johannesjuhlien myyntipöydältä löytyy:

JOHANNES LÄHELLÄ – KAUKANA	5,00	HEIMOLAN MUSIIKKIA	15,00
JOHANNEKSEN PITÄJÄKARTTA	10,00	KARJALAN KUNNAILLA, musiikkia	15,00
JOHANNESVIIRI, pöytämalli	30,00	KUKKONEN: Viljo Vyyryläinen	12,00
ISÄNNÄNVIIRI, 400 x 70 ja 450 x 70	62,00	LUONTOVIDEO, KANNAS	15,00
ISÄNNÄNVIIRI, 550 x 70 ja 500 x 70	67,00	SUOMEN LIPPU	25,00
JOHANNEKSELAISET ry: 25v. historiikki	3,00	VAAKUNAVYÖ	25,00
JOHANNEKSE VIIISII, pelimannimusiikkikasetti	1,00	JOHANNES TÄNÄÄN- lehtinen	2,00
ONNITTELUAADDRESSIT	5,00	JOHANNES EILEN- lehtinen	2,00
SURUADDRESSIT	7,00	ILKAN MUISTOKONSERTTI- CD	10,00
T-PAITA, JOHANNES, sininen tai valkoinen	10,00	RESERVILÄISLIITON VALOKUVAKORTIT	5,00
JOHANNES-pinssi	5,00	MUISTOJEN VAAHTOLA	20,00
KAIJALA-kirja	20,00	PAAVO SKYTTÄ: Taas tuli käytyy	15,00
JOHANNEKSELAISII RUOKII	5,00	KARJALA- kynttilä	6,00
KANSALLISPUKUKORTTI	1,50	JOHANNES- CD	10,00
POSTIMERKKI	2,00	VIROLAINEN- kortit	2,00
JOHANNES-laatta	20,00	VIIPURIN ONNEN VALKOHIUTALEITA- CD	10,00

*Kaarinan kaupunki tervehtii
kotiseutujuhlaansa viettäviä
johannekselaisia!*

Autokorjaamo Testipiste M. Hiiri Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585

Faksi (02) 243 5100

Gsm (0400) 824 767

markku.hiiri@testipiste.fi

TOYOTA

autokorjaamo m.hiiri
testipiste**Tervehdyksen juhlaeväelle!**

MATKATOIMISTO

VISTAMATKAT

PAIMIO, VISTANTIE 24, PUH. 477 5600, FAX. 477 5614

Hyvää kesää!

POP Pankki

Piikkiön Osuuspankki

www.poppankki.fi

TUOTTOTAVOITE:

ETU ASIAKAS-
OMISTAJILLE

3,25%

NÄIT OIKEIN.

Mainio tuotto. Ja vain asiakasomistajille.

Olemme tehneet sinua varten uuden tuotteen, Tuotto-osuuden. Tavoittelemme sille tänä vuonna 3,25 % tuottoa*. Sijoitat suoraan omistamasi Osuuspankin pääomaan. Tuotto-osuuden korko ja sen maksaminen riippuvat aina pankin toiminnan tuloksellisuudesta. Kysy lisää Turun Seudun Osuuspankista p. 010 256 9115 tai vieraile osoitteessa op.fi/tuotto-osuus.

*Tuottotavoite voi muuttua vuosittain ja tuotto-osuukien takaisinmaksamiseen sisältyy tiettyjä ehtoja. Tutustu merkintäesitteeseen.

Turun Seudun OP

*Puhelu maksaa 0,0835 € + 0,07 €/min tai matkapuhelimesta + 0,17 €/min. (Hinta sisältää ALV:n.)

**MAAHOVI
OY****050-65420****STUDIO
GRAFESA**www.grafesa.fi

Eemil Lenkkerin (Kulon Eemelin) muistelmia

- Osa 1 -

SUOMEN SOTAVÄKI EEMELIN AIKOINA

Suomalainen sotaväki perustettiin vuonna 1812, kun Venäjän keisari perusti Viipurin 3. jääkärirykmentin. Sotaväen malli pohjautui ruotsalaiseen ruotujakolaitokseen, mutta sotilaan varustamisen sijaan ruotutilat ja rusthollit maksoivat vakanssiveroa niin kutsuttuun sotilasrahastoon. Keisarin käskyn mukaan perustettava sotaväki tuli muodostumaan kolmesta jääkärirykmentistä, joista kukin koostui kahdesta 600 miehen vahvuisesta pataljoonasta.

Ensimmäisenä perustettiin Viipurin 3. jääkärirykmentti, joka siirtyi nopeasti Pietariin suorittamaan vartiopalvelusta. Tänä aikana perustettiin Turun ja Hämeenlinnan pataljoonista 1. jääkärirykmentti (olihan Turku sentään pääkaupunki) ja Heinolan ja Kuopion pataljoonista 2. jääkärirykmentti.

Vain Viipurin rykmentti oli jatkuvassa palveluksessa, muut kokoontuivat harjoituksiin kerran vuodessa.

Sotaväki oli pieni ja vaatimaton, ja päävastuu Suomen autonomisen suuriruhtinaskunnan puolustamisesta oli venäläisillä joukoilla. Oman sotaväen perustamisella oli kuitenkin suuri merkitys suomalaiselle kansallisidentiteetille.

1800-luvulla sotaväen rakennetta muutettiin useaan kertaan. Vuonna 1817 Viipurin 3. jääkärirykmentin toinen pataljoona siirrettiin Vaasaan ja osa rykmentistä sijoitettiin Helsinkiin omaksi opetuspataljoonaksi. Tämä opetuspataljoona kohosi myöhemmin kaartin arvoon ja se alettiin tuntea Suomen kaartina. Sotaväki tarvitsi miehistön lisäksi myös upseereita, ja niitä koulutettiin vuodesta 1821

alkaen Haminassa, Suomen kadettikoulussa. 1800-luvun keskivaiheilla taisteltiin Oolannin sota, jossa suomalainen sotaväki yhdessä venäläisten joukkojen kanssa puolusti rannikon kaupunkeja englantilaisia vastaan.

Vuonna 1870 Venäjällä toteutettiin armeijauudistus, joka koski myös Suomea. Tämän seurauksena Suomeen tuli asevelvollisuuslaki. Vuonna 1881 aloitettiin kutsunnat, jotka koskivat kaikkia yli 22-vuotiaita miehiä. Kutsunnoissa heidät jaettiin arpomalla kahteen eri ryhmään. Jos mies nosti pienen arpanumeron, hän sijoittui kolmen vuoden aktiivipalvelukseen oman läänin tarkk'ampujapataljoonassa. Jos hän sen sijaan nosti suuremman numeron, hänet sijoitettiin johonkin lähiseudun reservikomppaniaan. Reservikomppaniat eivät olleet aktiivipalve-

luksessa, vaan ne harjoittelivat seuraavien kolmen vuoden aikana yhteensä 90 päivää kesäisin. Kokonaan asevelvollisuuteen perustuvaan armeijaan Suomessa siirryttiin vuodesta 1883 alkaen.

Itsenäistymisen jälkeen vuoden 1918 alussa valkoiset suojeluskunnat ja vasemmiston punakaartit ottivat yhteen. Samassa yhteydessä käytiin myös poliittista kädenvääntöä Suomen armeijan luonteesta. Lopulta päättyiin tilanteeseen, jossa valkoisten suojeluskunnista tuli Suomen virallisia sotajoukkoja. Yleinen asevelvollisuus oli tällöin peruttu valtion johdon pelätessä, että työväen joukosta nostetut joukot olisivat kurittomia. Kuitenkin jo vuoden 1918 kesään mennessä asevelvollisuus-kutsunnat oli jälleen aloitettu lähes koko Suomessa.

Eemil Lenkkerin (Kulon Eemelin) muistelmia

Johannes-Seuran kätköistä löytyi kolme sinistä ruutuvihkoa, joihin Eemil Lenkkeri on käsin kirjoittanut muistelmiaan, pääasiassa asevelvollisuusajaltaan. Päiväystä ei vihkoista löydy, mutta voidaan olettaa, että teksti on kirjoitettu 1960-luvun puolivälissä. Vihkojen tekstit on kopioitu ryhmätyönä. Lukemisen helpottamiseksi olemme lisänneet väliotsikoita, mutta murteen olemme pyrkineet säilyttämään sellaisenaan.

– Työryhmä Haltia-Katajainen-Kukkonen-Sadwinski-Sipilä –

Kuka Eemeli?

Eemil Lenkkeri, Tahvo Juosepinpoika Lenkkerin ja Helena Matintytär Hörkön kahdeksasta lapsesta nuorin, syntyi Koskijärven Lenkkerissä 2.1.1896. Hänen sisaruskiaan olivat Maria, myöh. Törni, Eeva Tikka, Julius, Konsta, Serafiina (Fiia), Edla Paakkanen ja Aleksanteri Lenkkeri. Tahvon kotitila, Kulo, jaettiin v. 1903, ja Tahvo sai omana osuutenaan muutaman sadan metrin päässä Kulosta sijainneen Kivikkoaho-nimisen tilan. Kulo-nimi seurasi kuitenkin perhettä, sillä yleisesti kylällä puhuttiin Kulon Juljuksesta ja Kulon Eemelistä. Kun Kivikkoaho aikanaan siirtyi vanhimmalle pojalle, Juliukselle, kotona asuivat vielä naimaton sisar Fiia sekä veli Eemeli. Julius toimi rakennusurakoitsijana (mm. Koskijärven koulu, Kaijalan suojeluskuntatalo ja Tikkalan voimistelu- ja urheiluseuran talo), joten kotitilan hoito jäi Eemelin ja naisväen huoleksi. Eemil Lenkkeri asui Kivikkoahossa vuoteen 1925, avioitui Mariana Reposen (s. Tylli) kanssa ja muutti Ravansaareen. Heille syntyi kaksi tyttärtä, Helena ja Eeva-Liisa.

Sodan alettua Lenkkerit muuttivat Turun Kupittaalalle ns. ruotsalaistaloon ja myöhemmin Haminan Tallinmäkeen, jossa Eemil Lenkkeri kuoli 90-vuotiaana v. 1986.

Eemil Lenkkeri työskenteli kirvesmiehenä, kuten monet Lenkkerin miehet häntä ennen ja hänen jälkeensä. Vapaa-aikanaan Eemeli toimi ”kotiseutukirjailijana”, tallensi arvokasta johannekselaista perinnetietoa. ”Kulon Eemelin” ja ”Kivikkoahon Tapanin” lukuisat, osin murteella kirjoitetut muistelmamat lienevät tuttuja ainakin vanhemmille Johannekselaisen lukijoille.

Muistokuvia asevelvollisuusajoilta 48-65 vuoden takaa, osa 1 Kutsunnat

Keväällä 1918 sen rähinän jälkeen, kun oli saatu toukotyöt tehtyksi, kirkon kuulutuksella ilmoitettiin, että on mentävä kutsuntaan Koselle lasitehtaan konttooriin. Oli kesäkuun alkupuoli. Tämä kutsunta oli siitäkkin erikoinen, että se käsitti 20 ikäluokkaa; siinä oli 2 ikäluokkaa minua nuorempia ja 17 ikäluokkaa minua vanhempia.

Kaikkein vanhimmassa ikäluokassa oli sellaisia, jotka olivat olleet arvassa 1901. (Tämä arpa-nimitys johtuu siitä, että vanhan Suomen sotaväen aikana kutsunnassa ratkaistiin arvala, kuka joutui vakinaiseen väkeen kolmeksi vuodeksi ja kuka reserviin kolmena kesänä viisi viikkoa kerrallaan.)

Veljeni Juljus ja Konsta-eno olivat edellä mainittuna vuonna arvassa, mutta heijen ei huolint männä sotaväkkee, kun samana vuonna lakkautettiin koko ruljanssi, ainoastaan kaartin pataljoona jäi vielä toistaiseksi.

Heille tämä oli siitä erikoinen että he joutuivat käymää Suomen vanhan sotaväen viimeisessä arvassa ja nyt itsenäisen Suomen armeijan ensimmäisessä kutsunnassa eikä hein tarvinnut kummallakaan kerralla mennä sotaväkkee.

Tähän viimeiseen kutsuntaan kun kuulutettiin kirkoissa, ei siinä ollut mitään erikoisempaa, paitsi että sitä kuunneltiin hartaana ja tarkkaavaisena ja se oli ensimmäinen itsenäisen Suomen historiassa, jota Johanneksenkin kirkossa kuulutettiin. Mutta silloin kun heitä kuulutettiin ensimmäisen kerran sotaväkkee, ni silloin oli monissa Suomen kirkoissa aika ryminä. Pappi ko alko lukkee kuulutusta, ni silloin lukkari alko soittaa urkuja niin kovasti mitä ikinä pillistä irti sai. Samote urunpoltkija paineli ilmaa urkuihin minkä kerkisi, ja missä kirkossa ei ollut urkuja, siellä kovasti laulamaa. Ei siin olt vällyi, manks se nuotillee, pääasia ol vaa, et ol ääntä paljon, ettei ois papin ään kuulunt. Johanneksen kirkos ei sunkaa sattunt mittää häiriöö, koska en ole kuullut mitään mainittavan.

Olen lukenut jostain lehestä tarinan eräästä kaupungin kirkosta: kun pappi rupesi lukemaan kuulutusta, niin urkuri pani pillit ääntä täys, ettei sinne kirkkoon muuta ääntä mahnutukaa. Siel kirkos ol muutamii riuskoi miehii, jotka olis halunneet kuulla papinkin ääntä ja niin myös muijen ihmistenkin ääntä ja hyöryntäs urkuparvekkeelle männäkseen, mutta ovi oli lujasti lukossa. No ei olt aika käyvä ovvee murtamaa - ei muutako männä kirkkoo takasii. Nyt olis pitänt olla tikapuut, et olis pääst urkurin kimppuu, mut hätä keinoit keksii: riuskoi miehii ko olliit, ni hyö tekkiiit

pyramiitin, kiipesiit toinen toisen olkapäälle ja niin pääsiit urkuriin käsiksi ja nostiit pois urkupöyvän takanta.

Nää tälläset pullikoimiset johtuit kaikki siitä helmikuun manifestistä, kun niillä Venäjän herroilla oli semmonen meininki, että pannaan Suomen pojat Vennäin poikien kanssa sekaisin. Saattoipa joutua Vennäin maallekin ja venäläisten upseerien komennettavaksi, niin johan sitä kannatti vastaan rähistäkin.

Eihän niitä vanhan sotaväen olloi oikein kannattas käyvä jatkamaa, kun niitä ei itse muista. Se on vaa kuulopuhetta ja kirjoista luettua. Mutta yks asia on jäänyt muistiin. Olin silloin 4-5-vuotias, kun serkkuni Rastasmäen Johannes oli vakinaisessa väessä, lomalla ollessaan hän kävi useasti meillä ja otti minut polvelleen, kopitteli aikansa ja anto pomposkii, ne olliit sellasii pienen sormenpään kokoisii oikein hyyyvii ja makijoi. Hänellä oli komia univormu: se oli helakansininen, olkapoletis oli keltaset numerot, takin kauluksessa oli ja keltasta, et kyl hää ol miust aika komija poika. Hänellä oli helakansiniset sukset aika leveät, mutta hienot ja kepijät, sellasta kajani-laista mallii, ja myö lapset laskettiin mäkkee siin rastasmäälä potattikuoppiin luont. Mie ko en kestänt seisaallain suksiin pääl, niin pantiin sukset rinnakkain kiin toisiheen ja istuttiin päälle niin paljon ko siihe lapsia mahtu ja annettii männä mäkkee alas pellolle, että lumi pöllys. Hän ei kerinny olemaan 3 vuotata täyteen, kun sotapalvelus lakkautettiin. Mutta kyllä hänellä oli hyvä ryhti ja se kesti vuosikymmeniä jälkeenkinpäin, ja hän erotui selvästi toisista kylän miehistä ketterällä liikkeellään.

Hevoskyydillä ilmottautumaan

Täs on tult pulistuu yhtä sun toista ja meinaa jäähä se pääasia haastamatta. Niin valkeni se arpaanmenopäivän aamu. Valjastettiin velimiehen kanssa Pekka kiesiin ettee ja lähetettiin ajjaa köröttelemää Koselle päin. Tunnin kulltua oltiin jo Kosen määellä, siintä yli jooen sitä komiaa kivisiltaa pitkin. Se oli punertavasta graniitista säännöllisistä kivistä muurattu, kaksi isoa kaarevaa valvia ja tukeva arkku keskellä. Talvella Kaijalasta päin jooen jäätä pitkin tulles se näytti komijalta ko sillan alla vesi ryöppysi ja kuohui.

Se lasivapriikan konttoori oli Viipurii päin männessä vasemmalla puolella tietä niiko puolessa mäkkee, se ol tavallisen jyrkkä ja pitkä mäki. Se rakennus oli kaksikerroksinen isonpuoleinen talo, ikkunalaasiit olliit toiset ruutut sinipunervii, ne ol oikee nätit, ja toiset ol tavallista ikkunalassii niiko puoleks kumpikii. Alkujaan ne olliit kaikki värillissii, mutta ajan kanssa ko niitä särkyi eikä ollut saatavissa enää värillistä, niin piti laittaa sellasta lasia mitä oli saatavissa.

Tässä samassa konttoorirakennuksessa joutui isäni juoksemaan asialla monet kerrat. Siihen aikaan oli kooli [hiili] kirkkoniemestä ajettava hevospelillä Kosen vaaprikkaa, ja joka kuormalla sillä aikaa kun hevoset männä junkasiit vastamakkee, oli juostava hakemassa lippu konttoorista ja sitte ko koolii oli ajettu tarpeeksi, sai hakkee lipuilla rahat konttoorista. Ja niin oltii ajoissa perillä, ja kun se toimitus ei ollut vielä alkanut, niin istuttiin tien toiselle puolelle nurmikolle ja mukava siinä olikin loikoilla, aika lämmin päivä olikin.

Aikansa oltuaan ilmestyi mies rappusille paperarkki käsissä ja alko huutaa nimiä kyläkunnittain aakkosjärjestyksessä Ala-Kirjolasta alkaen. Aikansa vartuttuani tuli minunkin vuoro. Kun mänin sisään, näin heti ettei siellä mitään tarkkaa syynii ollutkaan. Kaikilla etellä olijoilla ol täyvet munteeringit päällä puhumattakaan siitä, että olis pitänyt iloksen alasti heittää.

Vanhan sotaväen aikana syynäsiit niin tarkkaa, että jos oli ykskii hammas suusta pois, niin raakki tuli. Ensiksi kysyttiin nimi, syntymäaika, paikka ja onks eukkoo ja sitte miten on terveyyven laita, onks mitä valittamista ja kykenetkö antamaan ryssille selkään. No ensimmäiseen kysymykseen ei ollut mitään valittamasta, eikä niistä pienistä vioista ois toimitantkaa mittää virkkaa, ko lääkärkii ol pöyvän päässä, mutta siihen toiseen kysymykseen en osannut sannoo sitä enkä tätä, sillä eihä sitä tietänt sannoo, minkälainen karhu vastaan sattuu. Ja nii mie sain paperlapun kättee. Siin ol nimi ja asianomaiset tiijot mutta siintä, että tulikos sotamies vai ei, ei olt virketty mittää ja niin ol asia siltä kohalta selvä, muutako lähetti ajjaa nytkyttemää kottii päin.

Lähtömääräys heinäkuussa

Toukotyöt oli tehty ja oli vuorossa aitojen korjaukset, kesantopellon ojan kaivaminen ja ojaturpein kuokkiminen, sonnan ajaminen ja levittäminen, kyntäminen ja astuvointaminen, sammalturpein kääntelevminen ja nostaminen, heinälatojen kattojen paikkaaminen ja uusien kattojen tekeminen. Viikatteet oli käytettävä sepällä kallittavana ja pajalta tuotua ne oli laitettava varteen. Haravat oli korjattava, niihin oli laitettava uusia piitä, terrää ja vartta.

Kyllä se maamiehen homma oli vaihtelevaa, ei kerkiä yhteen työhön kyllästyy, kun on taas toinen alotettava. Eikä se ole ko murto-osa eri töistä, joita aikaisemmin mainitsin ja joita joutuu ajan mittaan tekemään. Siinä työn touhussa unehtui koko sotaväkkee meno. Oltiin just heinäntekkkoo alkamas, kun tuli määräys että 10 pv. heinäkuuta 1918 aamulla klo puol kuus on oltava Vaahtolan massina ryvillä. Tää anto sellasen säväkseen, niiko jalat ois vähän irronneet maasta, ja ajattelin itseksseen, että nyt tästä pääsee muuvallekin kolkalle Suomea, ettei aina tarvitse olla näillä

Kivikkoahon pihalla v. 1912. Kuvassa vas. Julius, Eemil, Juliuksen vaimo Lydia (s. Lenkkeri), Fiia, Helena (s. Hörkkö) ja Tahvo Lenkkeri sekä Juliuksen ja Lydian lapset Lauri, Veera, Maria ja Eva (Lydian sylissä).

kotinurkillä. Mutta toiselta puolen oli huolta, miten heinä tulee tehtyksi, kun oli niin suuri tarve kotonakin. Mutta velimies sanoi, että täytyy ottaa vieras tilalle, no se helpotti. Eikä meitä ollut Koskijärveltä lähtijöi ko kolme poikaa: mie, Rietu-enon Valpriit ja Rietun Eemel. Valpriitinkaan ei tarvinnut lähteä tällä kertaa, hää ko aijanvitsaksii halkoissa leikkasi puukolla kätteessä niin pahasti, että täyty jääh sitä parantelemaa. Hää joutu läh-temää vasta syksyllä ja hänestä tuli rakuna ja joutui Viipurii Neitsytniemen kasarmille. Mie ko käin lomalla ja sivumennessäin käin häntä katsomassa ni hänellä oli aika komia univor-mu, että ihan olis kenraaliksi luullut. Ja niin se lähtöaamu koitti. Valjastettiin Pekka vai oliko se Kaisa, en sitä niin tarkkaa

muista, kiesiin ettee ja velimies läksi kyytiin. Rietun Konsta kyyvitsi kaimamiestä. Oisha niihin kiesiin just kolmekii mahtunt vaikka ahastaha se ois ollut, mutta katsoivat siksi arvokkaaksi tämän lähtön itsenäisen Suomen armeijan palvelukseen, että läksivät kumpikin veli hevosineen meitä saattamaan. Kaijalan kylässä oli kaajettu heinää, oikein hyyvää api-lasta, ja se ko hais oikein hyvältä, ni se tek oi-kein kaihon tunteen kun jäi kaikkein paras työ tekemättä, mitä maahommissa on. Mutta ei siinä auttanut kaihomielet eikä suremiset, muutenko eteenpäin vaan. Siinä oli ensin Myllyoja ja Myllynmäki ja myllyn haka, Kosen tiehaara, pienen järven määt, papin haka, tien risti ja suuren mäen päällys, hau-tuumaa, Vaahtolan kylä, kansakoulu, kirkko,

pappila ja kohta käännnyttiin Vaahtolan rantaa. Käännettiin hevoset päin puomia, ratsustimet irti aisan sakarasta, köytettiin puomiin kiinni ja hevosille heinii ettee. Siint mäntii massina ryville. Siel ol jo joitakii poikii ja toisii virtas yhtenä. Mutta ei kuulunut sellaista, kuka ois pitänt huolta meistä, et toiset alko niinko vähä hättäillä.

Johannes-laivalla Viipuriin

Mut ei aikaakaa, kun ilmestyi Riikosen Jaakon saunan nurkalta näkyviin Gaabriel Heimola. Ja kohta hää tulikin ryville, sanoi hyvää huo-menta, katsoi niin rehellisesti silmiin. Miusta hää niiko ois ajatelt, että kyllä työ ootta aika paljon miehistyneet siitä asti kun viimeksi ol-tiin näin suurella sakilla nenät vastakkain. Oli kulunut 6 vuotta kun hän laulatti meitä kirkon parvilla. Kirjoitan siitä vähän tuonempänä. Hää otti paperin povitaskustaan ja alko kir-jottaa nimiä ylös, eikä hää kerint kaikkia ni-miä kirjottaa, ko Johannes-laivan keula näkyi Rakokiven takant. Eikä siin kauvan viipynt, ko laiva ol jo ryvin vieres. Laivapoika heitti ros-sin ryville ja yks ryvillä olevista pojista pani sen kiireesti pollariin ja laivapoika toisen pään vielä kiireemmin laivanpollariin. Rossit nitis ja naris ja ropel aterissa pyöri täyvellä taksin että vesi kuuhu ja kohisi niin kuin valtavassa koskessa. Viimein asettui Johannes paikolleen, reilinkihat auki, lankonki laivasta ryville, ja pojat alko kiireesti peräjälkeen lappaa lankon-kia myöten laivaan.

Siit ei muutako Johannes käänsi keulan kohti Kirkkoniemen rykkii ja lähettiin niin että vesi keulassa ja aterissa kuuhu. Se oli kaunis heinäkuun aamu, kun kapusin rappu-ja myöten Johannesen ylimmälle kannelle. Katselin ympäri rantain: saaristot, mantereen puolen Vaahtolan kylä, Rakokivi, Lahenhovi ja kirkontorni aamuauringon valossa. Miten läheinen, miten rakas! Lapsuuden muistot menosta ensimmäisen kerran kirkkoon jou-luaamuna. Istuin reessä mamman ja isän vä-lissä turkkiin käärittynä. Lämmin siinä oli,

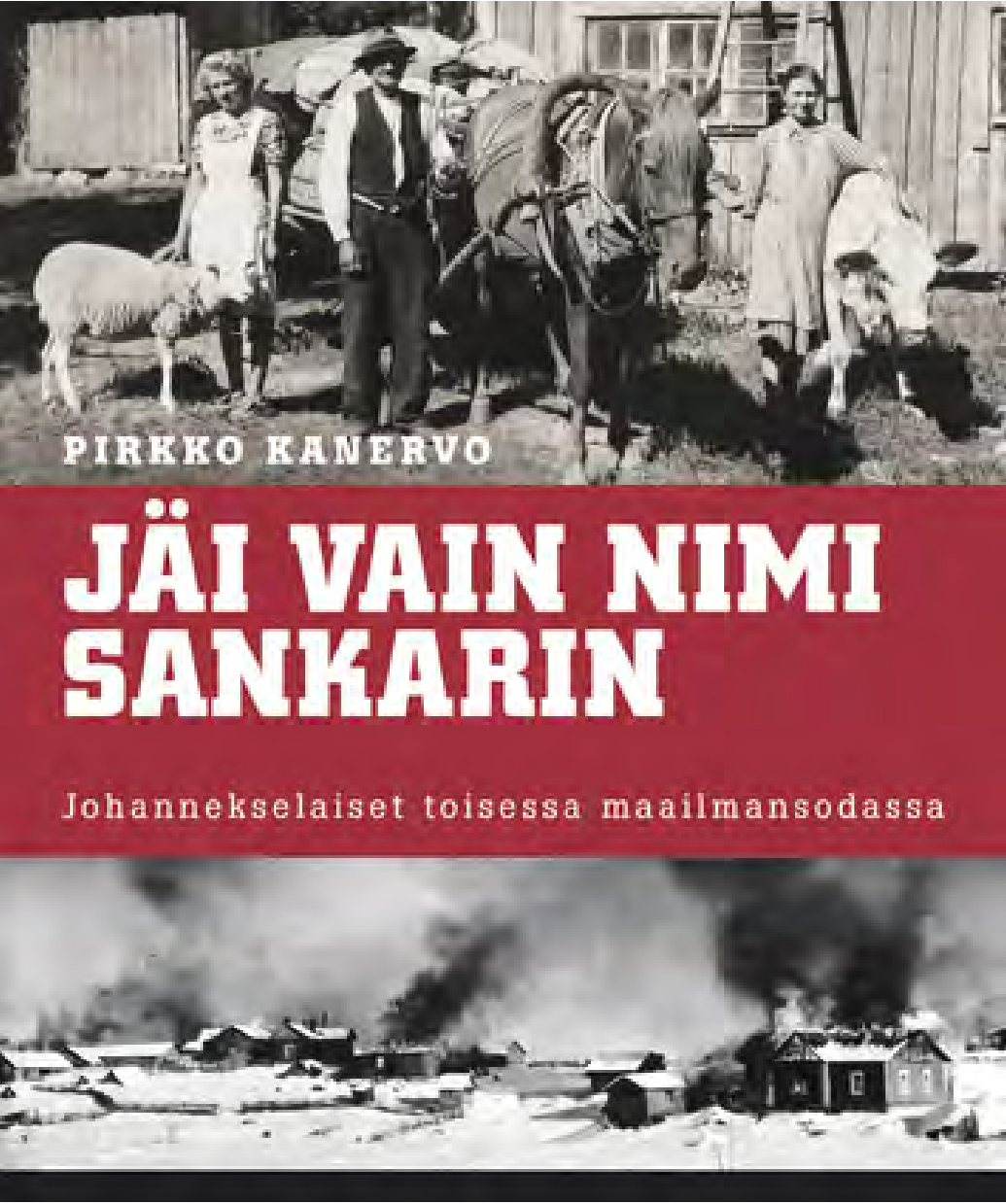
vaikka oli kova pakkanen. Tähet tuikki kirk-kaalta taivaalta, hevosien sieraimista puhalsi harmaata usvaa sen juostessa, kulusimet he-lis vempeleessä, porokellot kaulassa ja olipa toisilla aisakellokin. Eivät nämä kellot kaikki olleet samalla hevosella, mutta kulusin ja po-rokellot kyllä, koska porokellot olivat aina ar-kikäytössä mutta kulusin vaan jouluna. Ja ne kynttilät siellä kirkossa pallaa lepatti seinillä, pilareissa ja kristallikruunuissa, ja kaunis jou-luvirsien veisuu kuului. Entäs juhannuksen aikaan kirkkomatka ja kirkossa suloinen suvi-virren laulu - kuinka ihanaa, kuinka rakasta! Nyt jälkeenkinpäin: siellä on vain rauniot - miten katkeraa.

Aikansa katseltuain rantoja käin pelas-tusvenneen kannelle pitkälleen. Toiset ka-verit ihailivat näköaloja ja jotkut laulelivat ”Elon mainingit korkeina käyvä, niitten kuo-huissa kulkee mun tie”, ja kohta jo oltiinkin Kirkkoniemen ryvissä, ja seuraava oli Päätälä. Hannukkalaan männessä oli reimaria aika sa-kiaan kahtapuolta ja erivärisiä, että siinä piti panna vääriä puita uuniin ja ajjaa niin hiljaa että soutamallakin olis ielle päässyt. Sittenkin pelotti millon kivi Johannesen kuppeeseen kolahtaa mutta hyväst mäntii, ei kuulunut mittää. Seuraavat rykit Niemelä, Pentinniemi ja Pitkäsaari. Usiammasta ryvistä tuli aina joku poika laivaan, samoin kalastajia kala-säkkeineen ja laatikoineen ja naisia kori kä-sivarrella, kellä munia, kukkopoikii, kukkoi, kannoi, voita ja kellä mitäkii sen kaltaista.

Viipurin pitäjän puolella oli Samola, Lihaniemi, Rientola, Keihäsniemi. Viipurin möljää tullessa oli siinä joitakii laivoja mut-ta ei ollut niin paljon ja niin komijoi kun en-nen sitä rähinää. Muistan muutaman niistä komijammista: Karjala, Juustila, Makslahti, Jalo, Säckijärvi, Nuijamaa. Ennen kuin lähet-tiin laivasta niin Heimola sanoi, että nyt män-nään rautatieasemalle, ja meitä oli karttunut 52 poikaa, kun oli poimittu kaikki pojat väli-laitureilta. Ja sitten lähettiin. Heimola käveli iellä Katariinankaun mäkkee ja myö perässä ko lammaskatra.

jatkuu...

Jäi vain nimi sankarin. Johannekselaiset toisessa maailmansodassa-kirja valmistumassa

Historiantutkija, FT Pirkko Kanervon usean vuoden työ, tutkimus Johannesen pitäjän asukkaiden vaiheista niin evakkotiellä kuin koti- ja taistelurintamalla toisen maailman-sodan kurimuksessa on tämän lehden ilmes-tyessä kirjapainossa työstettävänä. Kirja oli tarkoitus julkaista Johannesjuhlilla, mut-ta painoteknisistä aikatauluista johtuen tämä ei valitettavasti toteudu. 199. tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun Suomen ja Neuvostoliiton välinen välirauhansopimus allekirjoitettiin. Johannes-Seura on päättä-nyt järjestää syyskuussa kirjalle julkistamis-tilaisuuden, josta tarkemmin elo-syyskuun Johannekselaisessa.

Pirkko Kanervo on paneutunut syvästi johannekselaisten kohtaloihin ja hän tuo kirjassaan esille monia yksityiskohtia, jotka tähän asti ovat olleet vain arkistojen kätköissä. Kirjan sisäl-tö on tunteita koskettava, eräällä tavalla raskaskin luettava, mutta sitä ei voi jättää lukematta kun sen kerran on avannut. Evakkoajan itse kokeneille kirja varmasti nostattaa esiin omat, vaikeatkin muistot, jotka tähän asti on kätketty syvälle sisimpään ja joista ei ole voitu puhua. Nuoremmille kirja on oivallinen perusteos, oppikirja johannekselaisuuteen. Yksiin kansiin on koottu runsaasti tietoa niistä olosuhteista, joissa vanhempamme ja isovanhempamme elivät toisen maailmansodan edellä rauhan vuosina ja sodan melskeissä. Mitä kaikkea he joutuivat kokemaan siitä alkaen, kun Mainilan laukaukset pakottivat Suomen mukaan suurvaltojen po-litiikkaan. Miten heidän oli lopullisesti lähdeittävä kodeistaan 70 vuotta sitten ja opeteltava elämään uusissa olosuhteissa, erilaisessa kulttuuriympäristössä.

Tee ennakkovaraus

Pirkko Kanervo on tavattavissa Johannesjuhlilla kirjan esittelypisteessä. Kirjasta teetetään juhlille kopiokappale, jota seläilemalla saa käsityksen kirjan monipuolisesta sisällöstä. Kirjassa on 496 sivua ja siinä on runsaasti kuvia, sekä arkistoista että johannekselaisten omista koko-elmista saatuja. Kirjan hinta on asetettu erittäin edulliseksi: 35 €/kpl, 3 kirjaa 100 €. Jäsenpalvelun ohella tavoitteena on ollut, että tieto johannekselaisuudesta ja karjalaisuudesta yleensä tavoittaisi myös jälkipolvien suuresta joukosta mahdollisimman monta lukijaa.

Tervetuloo tutustumaan uuteen kirjaamme ja tekemään ennakkovaraus!

JOHANNES-SEURAN MATKAT VUODELLE 2014

MUUT MATKAT

3. JOULUINEN MATKA TALLINNAAN21.-23.11. 2014

Muutokset mahdollisia. Matkaemäntänä Johannes-Seurasta: Liisa Katajainen, puh 040-7410425.
Vastuullinen matkanjärjestäjä: Matkatoimisto VISTAMATKAT Oy Paimio, puh. 02 4775 600.

VISTAMATKAT
 VISTAMATKAT

Joukolla Päättilässä

Lähdin äitini ”Rinssin” Mailan kanssa Johannes-Seuran matkalle Päättilään. Matkalla oli paljon muitakin innokkaita kotiseutumatkailaisia. Nousimme perjantaiamuna 30.5.2014 Vistamatkojen hyvin varustettuun bussiin. Matka kohti rajaa alkoi.

Olen käynyt Päättilässä neljä kertaa aikaisemmin. Mielessäni oli edellinen Päättilänmatkani, joka oli vuonna 2001. Muistissani oli mm. Päättilän Osuuskaupan lattialaatat ja koulun portaat. Vieläköhän ne löytyvät? Tämä matkamme oli äidilleni ainakin 13. reissu hänen omille kotikonnuilleen. Hän kyllä muistaisi, mistä kohtaa niitä pitäisi etsiä!

Kun saavuimme Johannekseen, aurinko paistoi. Majoituimme Lokki-hotelliin ja illalla lähdimme katsomaan, miltä Johanneksessa näyttää. Kirkon portaat ja kivijalka olivat entisillä paikoillaan, samoin alttarin kohdalle asetettu kivipaasi ja sen päällä avoin graniittikirja sekä alttarikiven takana risti. Harmaiden ja korjaamattomien kerrostalojen pihoissa lapset ajoivat uusilla pyörillään.

Lokki-hotellin läheisyydessä oli monta kaupaa, joissa asukkaat kävivät ostoksilla. Mekin ostimme vettä ja evästä seuraavaa päivää varten. Silloin olisi matkan kohokohta, retki Päättilään.

Seuraavana aamuna bussi kuljetti matkalaisia kotikyliin. Meitä Päättilään menijöitä oli aika paljon. Seurueeseemme kuuluivat Hannu Sinkkonen, Pirkko Kanervo, Irma ja Ilkka Mäkelä, Hannu Pentti, Kari ja Raija Sinkkonen, Ari ja Liisa Sinkkonen sekä äitini ”Rinssin” Maila ja minä. Kuljettajamme Seppo ajoi meidät turvallisesti perille asti. Kylä näytti erilaiselta uusien rakennusten myötä. Ei muuta kuin reput selkään ja vanhoja kivijalkoja etsimään! Eikä tarvinnut kauankaan etsiä, kun jo ne Osuuskaupan lattialaatat löytyivät. Kyllä varmasti löydämme ”Rinssinmäeltä” äitini kotitalon paikan ja tien toiselta puolen myös sen ison saunakiven, jonka lähellä oli heidän saunansa.

Karttoja tutkittiin ja muisteltiin, mihin päin tiet kulkivat. Sinkkosien pariskunnat lähtivät etsimään omia kotipaikkojaan ja me muut jatkoimme Torpanrannan suuntaan.

Välillä ihastelimme kaunista metsämaisemaa ja isoja siirtolohkareita.

Hoteloimme oksilla hyttysiä pois kiusaamasta. Kun aikamme kuljimme, tuntui maisema tutulta. Äitini tuumi, että olimme koulun paikkeilla. Metsästä löysimmekin koulun portaat ja kivijalan sekä lipputangan jäänteet. Näitä portaita on aikoinaan

moni pieni koululainen juossut ja aloittanut koulutyönsä.

Näkymä merelle Torpanrannalta, taustalla Karsaari, jonka ohi mentiin Peltsaareen. Ranta oli ennen puhdas hiekkaranta.

Koulu oli myös tärkeä kokoontumispaikka kaikille kyläläisille. Sieltä jatkoimme Torpanrantaan. Siellä Sinkkosien Hannu viritti nuotioon tulen ja paistoimme makkaraa ja söimme eväitä. Äiti muisteli, kuinka lapsena ollessaan hän sisarustensa ja serkkujensa kanssa rakensi aina vappuna majan. Siellä he paistoivat munkkeja ja viettivät vappujuhlaa. Kerran oli opettaja Suhonen pyytänyt, pääsivätkö hänenkin lapsensa juhlaan mukaan. Silloin oli herkkuna opettajan tuliaistaikinasta paistetut letut. Äiti muisteli myös lapsuutensa uintiretkiä Torpanrannalla. Sukelluskiveltä sukelleltiin ja kun tuli kylmä, tultiin rantaan, jossa lapset peittivät toinen toisensa rannan lämpimällä hiekalla niin, että pää vain näkyi. Siellä tuli lämmin ja kohta päästiin taas uimaan.

Oli aika jättää Torpanranta, jotta ehtisimme vielä käydä Lähteenrannassa. Vielä viimeinen kuva vastapäisestä Karsaaresta ja Rapalan rannasta. Reput selkään ja mat-

kaan. Lähteenrannassa meitä tervehti kelmainen rentukkamätäs. Vastapäätä näkyivät Hannukkala, Uumelossaari, Muuriaissaari, Tupasaari ja Varassaari. Kajavakivi näkyi kauempana merellä. Kajavat pesivät ennen siellä, ehkäpä tänä päivänäkin. Äitini lapsuuden aikaan tehtiin talvella Lähteenrannan jäälle napaveivi ja laskiaisena laskettiin keltalla korkealta mäen päältä Lähteenrantaan päin aina pitkälle jäälle asti. Voi, sitä vauhdin hurmaa!

Sitten olikin aika lähteä sovitulle paikalle, josta bussi hakisi meidät. Matkalla ohitimme Sipin bunkkerin, jonka pihassa omenapuu kukki.

Kun seuraavana päivänä istuimme bussissa ja lähdimme kotimatkalle, olivat kaikki tyytyväisiä näkemäänsä ja kokemaansa. Entiset muistot tulvahtivat mieleen ja tästä matkasta kertyi taas uutta muisteltavaa. Kiitos kaikille mukavasta matkaseurasta. Johannesjuhilla tavataan ja muistellaan hyvillä mielin onnistunutta kesäistä kotiseutumatkaamme.

– Marjaana Palsio –

Kirkon alttarilla on Nobel-suvun hautapaasi. (Kuvat: Marjaana Palsio.)

Hörkön sukuseura

Vuosis kokous 26.7.2014 klo 11.45 Piikkiön keskuskoulussa Johannesjuhlien yhteydessä.

Tervetuloa!

Hörköt.

Päättilän koulupiiriläiset.

Etsitään Laisi-suvun jälkeläisiä

Säkkijärven Vilaniemessä syntyneet Vilhelmiina ja Maria Laisi avioituivat Johannekseen. Sisarusten vanhemmat olivat Kalle Marianpoika Laisi ja Helena Antintytär Tohmo.

Vanhin lapsista, Amalia Laisi, avioitui Ravansaarelle v. 1902 (pso Adam Myller, Müller, Myllynen). Maria oli naimisissa Aleksanteri Suikin kanssa ja asui Uuraassa.

Vilhelmiina Laisi ja August Juhonpoika Kaukonen, molemmat Kivitokee 2:sta vihittiin Johanneksessa 20.11.1898. Heidän lapsiaan: Juho Aleksanteri, Uuno Kaarle, Elviira, Aliina, Aarne Viktor, Sigrid ja Airi Matilda.

Erityisesti etsitään Vilhelmiina ja Aukusti Kaukosen jälkeläisiä.

Markku Keisala

Marsutie 5 C F, 01450 Vantaa, puh.: 040-5249140
 email: markku.keisala@hotmail.com

Päättilän koulupiiriläiset

Kokoontuvat Johannesjuhilla 26.7.2014
 Piikkiössä klo 11:00

Johtokunta

Viipurin kaupunkikuvaa Maakunta-arkiston mäeltä nähtynä.

Kuvat: Liisa Katajainen

Maailman poliittinen tilanne oli säilyttänyt useita matkustajia peruuttamaan matkansa. Poliittinen tilanne ei mitenkään tuntunut eikä vaikuttanut matkan aikana. Toisen matkan matkustajien matkatavarat jouduttiin viemään mennessä Venäjän tulliin. Kenenkään ei tarvinnut avata matkalaukkua läpivalaisun jälkeen. Johanneksessa kirkonmäki ja tien toinen puoli siistittiin. Tutuissa ostospaikoissa käväistiin ja Pyöreässä Tornissa syötiin, kahviteltiin ja vietettiin iltaa. Viipuri oli hiljainen. Turisteja oli vähän kaduilla ja hallissa, ja hallikauppiat valittivat ostajien puutetta.

Paskoja ja Kakisaari Kaijalassa

Ensimmäisellä matkalla suuri serkkuparvi oli menossa Kaijalaan. Liityin joukkoon, vaikka Kaijalassa olenkin käynyt, mutta Paskojaa en ole ylittänyt enkä kävellyt Kakisaareen asti. Matka alkoi Viipurista kohti Johannesta. Lokki-hotellin takana olevasta leipomosta ostettiin tuoretta matkaevästä ja auton kahvinkeitimestä täytettiin termospullot. Kaijalassa jäätin kyydistä kyläkauppojen luona ja aloitettiin vaellus. Tie kulki sillan yli ja kääntyi laajalle peltoalueelle. Pelloille levitettiin jotain lantaa, ja haju oli sen mukainen. Alkuvuikosta oli satanut rankasti ja tie oli kurainen ja kuoppainen. Auringon paistaessa lämpimästi alkoi tulla hiki ja vaatteita oli vähennettävä. Saavuimme metsän laitaan ja hengähdimme hetken. Tuossa virtailee nyt Paskoja ja lähellä on Leevin kotipaikka. Paskojan vesi on ruskeaa suovettä. Se tulee Harraissuolta asti. Täällä oli tehty metsätoita ja tie oli sen mukainen. Nyt oli katsottava tarkasti mihin astui, ettei saapas uponnut liejuun. Tie jatkui lähes viivasuorana ja huonokuntoisena. Metsätyöt olivat parhailaan käynnissä, vaikka vain yhden henkilön

voimin. Ohitimme kaasuputken ja rupesin jo kyselemään, näkykö Kakisaari. Montakohan kilometriä vielä on tarpomista? Vihdoin joku tunnistaa tutun paikan, ja siinä aukaisimme hieman eväspussiamme. Eteenpäin ja kohta olemmekin Hännisen Alfredin pihapiirissä. Valtaisa haaroittunut kuusi kasvaa pihalla. Sen oksien alle varjoon olisi mahtunut koko retkikunta. Koivuun kiinnitetty laatta kertoo täällä Alfred Hännisen perheineen asuneen ennen toista maailmansotaa. Alfredin veljen Antonin talo oli lähistöllä.

Vilkas puheensorina käy, kun on muisteltava ja selitettävä alueeseen liittyviä asioita. Kamerat räpsyvät, ja kuuntelemme hartaudella Juhani Hörkön puhetta niistä uhrauksista, joita sotien takia on jouduttu tekemään. Tulossa olevan veteraanipäivä luo sisältöä puheelle. Muistamme kiitollisuudella ja kunnioituksella niitä, jotka taistelivat meille vapaan isänmaan. Korkealle taivaan sineen kohoaa yhteisesti laulettu ”Jo Karjalan kunnaila”. Me karjalaiset olemme myös kiitollisia siitä, että vielä pääsemme käymään entisillä kotiseuduilla. Eväät hupenevat ja tutujen paikkojen etsintä jatkuu. Paikoillaan pysyneet suuret kivet ovat aina hyviä maamerkkejä. Takaisin tullessa on joukko hajaantunut useisiin ryhmiin, jotka kulkevat omaa vauhtiaan. Aurinko on kuivattanut meille tien helpommaksi kulkea. Metsätyömiehen kanssa vaihdamme muutaman sanan. Bussia odotellessani käyn kyläkaupassa ostamassa jäätelöä. Tavaravalikoima kaupassa on hämmästyttävän runsas. Keltainen, tuttu bussi ajaa kaupan eteen. Kyydissä on Tikkalassa, Karhulassa ja Koskijärvellä käyneitä. Takaisin Viipuriin ja antoisa retkipäivä päättyy illanviettoon Pyöreässä Tornissa.

Toinen kotiseutumatka

Matkaa suosi taas kaunis ja lämmin ilma. Venäjän tullissa jouduttiin menomatkalla viemään matkatavarat läpivalaistavaksi. Laukkuja ei kuitenkaan tarvinnut avata. Johanneksessa siivottiin kirkonmäki ja jatkosodan sankarivainajien muistomerkin ympäristö. Alueet olivat nyt säilyneet erityisen siistinä. Viime vuoden lopulla tasotetulle maa-alueelle oli jo valmistunut jääkiekkokaukalo.

< Paskojan vesi virtailee ruskeana.

Saariretki Revonsaareen ja Huunonsaareen

Lauantaina aamulla tuttu vene odotteli rannassa. Siihen kipusivat huunon- ja revonsaarelaiset. Kaunis reitti kulki ohi pienten luotojen, joiden rannoille ruoppausjätteet on lastattu. Merivesi oli alhaalla, joten huunonsaarelaiset vietiin rantaan soutaen. Revonsaarelaiset jäivät tällä kertaa kaikki Lietteen rannalle. Kauniin kotisaaren kunniaksi kohotettiin samppanjamaljat. Yhtenä joukkona lähdimme kävelemään näkyvissä olevaa tietä pitkin. Käki kukkui, luonto oli vehreää ja mieli korkealla. Perinteinen kesän aloitus oli taas meneillään. Kaikkein kauimmaksi aikoi vaeltaa edestakaisen matkan Juha. Hän suuntaisi askeleensa kohti Henttolaa ja Pukin kylää. Olimme siis nyt Räihälän kylässä, joka oli Revonsaaren vanhimpia kyliä. Matkan varrella katselimme taas kaikki tutut paikat. Tuossa oli jo Airikan Laurin pihapiiri ja hyvin säilynyt kellari. Talon rappukivi odottaa tuttua astujaa. Tästä meidän oli siskoni Eiran ja veljeni Pertin kanssa erottava joukosta ja käännytävä kohti rantaa. Kuljemme pusikkojen läpi ojen suuntaisesti. Mesimarjoja ja kieloja kasvaa aluskasvillisuutena. Saavumme tutulle aukealle, jossa suuri sireenipensas on kukassa. Sen lähistöllä kasvaa sinisiä iiriksiä. Muutama taimi aloittaa evakkomatkan siskon repussa.

Vuosi vuodelta korkeammiksi kasvavat Aarne-setämme istuttamat kotikoivut seisovat yhä paikoillaan. Hiljaa havisten ne tervehdivät meitä. Kumpareen nimi on Myllymäki, ja siinä sijaitsi Katajaisten kantatalo Lammilla. Tuossa koivujen vieressä kasvaa rakas tuomeni, jonka aina muistan. Kuljemme rantaan Ruonaniemelle. Rantakivien väliin erämies-taitoinen Pertti kokoaa nuotion. Nuotio pa-

laa iloisesti ja kohta kahvivesi kiehuu pakissa. Eira-sisko kahlailee vedessä. Hän kattaa syötävät pöytäliinalle. Tyylistä ei saa tinkiä! Eväitä syöden istuskelemme tässä tutussa rannassa, jossa veljeni kanssa lapsena leikimme. Meitä ympäröi esivanhempiemme elinpiiri. On kulunut jo 70 vuotta evakkoon lähdöstä. Muistelimme isovanhempiamme. He kuuluivat läheisesti meidän elämäämme. Jostain kuului kurjen huutoa. Autiossa, asumattomassa saarella eläimet saavat olla omassa rauhassa. Tänne voisi jäädä koko kesäksi ja vaellella saarta ristiin rastiin. Viisi tuntia tuntui vain tuokiolta. Täytyi lähteä, eikä aika riittänyt enää mummolassa käyntiin.

Lietteen rannalla palaa nuotio ja makkarat käristyvät. Juha saapuu hyväkuntoisena pitkältä patikkamatkaltaan ja kertoo tien olleen kunnossa. Vene on odottanut koko ajan rannassa, ja nyt se suuntaa matkansa takaisin kohti Huunonsaaren vanhaa, huonokulkuista kivilaituria. Perillä Riikosen rantaan hyppää tyytyväinen joukko saarelaisia. Päätilläläiset kävivät kotikylässään ja poikkesivat myös Uuraassa. Kiskosen Kauko poikineen löysi sukunsa juuret Kuolemajärven Kiskolan kylästä. Tuomo kävi Rokkalassa ja Leevi taas kerran Kaijalassa. Kolmikesälässä retkeilivät Eira ja Kaija.

Molemmilla matkoilla vietettiin hetki kirkon muistomerkin äärellä. Täysin ja kiitollisin sydämin veisasimme suvivirren ”Jo joutui armas aika ja suvi suloinen”. Kiitos Sepolle ja kaikille matkalaisille sekä kiitos Kaijalan porukalle, joiden mukana kuljin. Tietämykseni Johanneksesta avartui Paskojan taakse aina Kakisaareen asti.

Hyvää ja aurinkoista kesää kaikille!

– Liisa Katajainen –

2014/08/17

Eira istuu kivellä varpaat meressä Ruonaniemen rannalla.

Kohta nuotiomakkara on valmis Pertin syötäväksi.

Uimamaisteriksi varttuneella iällä

Tällä kirjoituksella todistetaan, että Revonsaassa vahvas- ti juurensa omaava **Eero** on kesän kotiseutumatkan päät- teeksi suorittanut uimamaisterin tutkinnon. Tämä suoritus hämmästytti muita matkustajia nopeudella, taitavuudella ja suorituspuhtaudella. Suoritukseen valmistautuminen alkoi Revonsaassa päivän mittaan syöden ja juoden. Erityisesti kehon nestetankkauksesta oli huolehdittu. Luonnon ystävänä hän huolehti myös reppuunsa otetuista pärskājuurista. Ne saivat kosteutta osakseen uittamalla repun pohjaa meressä. Merimatka sujui veneen kannella iloisesti ja hauskoja juttuja kertoen. Raitis meri-ilma oli rentouttavaa ja tarpeellista ennen varsinaista näytöstä.

Suorituspaikka oli Riikosen ranta Vaahtolassa ja suoritus- tuskorkeus noin puolitoista metriä kahdelta kerrostasolta. Moottorivene kiinnittyi rantaan perä edellä ja siinä veneen ja rantakivikon välissä oli soutuvene poikittain. Tässä valmistauduttiin nyt yhdistettyyn uima- ja hyppysuoritukseseen. Tärkeää osaa suorituksessa näytteli myös selkä- reppu. Ponnahduslautana olivat veneen tikkaat. Jännittävä näytös alkoi yllättäen, ilman varoitusta. Aluksi kapuami- nen rappuja alaspäin hieman koukistetuin vartalo- in, sel- kä edellä taittaen. Siitä hyppy taaksepäin soutuveneeseen suori- in jalo- in pienellä kierteellä. Liike jatkui tyylikkäästi heittäytymällä soutuvene- en laidan yli lyhyellä lentoradalla. Suorittaja tarrautui suori- in käsi- in ja koukistetu- in polvitai- pein veneen reunaan. Takamusta huuhtelivat Vaahtolan laineet. Veneen kuljettaja onki mereen pudonneen lippik- sen ja antoi vähän apuaan. Tästä noustiin suori- in vartalo- in ja hyvin käsi- voimin jatkamaan näytöstä. Lippis päässä ja reppu selässä alkoi suorituksen viimeinen vaihe. Komea hyppy osui tarkasti rantakivikolle suori- in jalo- in ja vartaloa hieman kiertäen. Liike jatkui katkeamatta heittäytymisellä rentona taaksepäin istua- lleen kivien päälle. Reppu selässä vaimensi takamuksen tärähdystä. Tästä jälleen ketteräs- ti ylös vartaloa eteenpäin kerien, jalkoja hieman taittaen. Suorituksen lopussa rannalla seiso- i suori- in jalo- in ja varta- lo- in reppu selässä, vettä valua, naurava saarelainen.

Suorituksen arviointi:
Tässä liikesarjassa yhdistyivät nopeus, tyyli- puhtaus, liik- keiden sulavuus ja erilaiset asennot. Liikesarja eteni kat- keamatta loppuun asti yllättäen ja ällistyttyäen katsojat. Ennalta arvaamattomuus sai katsojat pidättelemään hen- keään. Hyppyt ja heittäytymiset seurasivat vauhdilla toinen toisiaan. Lyhyessä ajassa suorittaja ehti sisällyttää ohjel- maansa kaikki vaadittavat hyppyt ja ehti siinä välissä saada kosketuksen veteenkin. Näimme hyppyjä suori- in vartalo- in, taittaen, kerien ja vapaata suoritus- tapaa käyttäen.

Erityisesti on mainittava veteen meno ja pyörimisno- peus. Katsojan silmää miellytti myös suorituksen esteet- tisyys. Lisäpisteitä annetaan myös rennosti, iloisesta ja nauraan suori- tetusta maisterin tutkintoon tähtäävästä suorituksesta.

Uimamaisteriksi julistaminen:
Edellä kerrottuun vertaansa vaille olevaan suoritukseseen perustuen, me kaikki katsojat julistamme hänet uima- maisteriksi maksimipistemäärällä. Tätä oppiarvoaan hän saa vapaasti käyttää tietyllä arvokkuudella. Hän on täten todistanut, että vähän ikääntyneempikin ihminen pystyy loistaviin suorituksiin. Seija- vaimo saa olla onnellinen, kun perheeseen on nyt saatu maisterimies!

Toivottavasti vedet lämpenevät uintikelpoisiksi! Revonsaarelaisista juurista eteenpäin ponnistanut Eero on nyt yltänyt maisteriksi asti. Me kaikki matkustajat onnitte- lemme häntä tutkinnon suorittamisen johdosta. Entisenä muusikkona Eero tuntee musiikin termit ja oli luultavasti soveltanut niitä suorituksensa. Musiikin termeillä suori- tusta voidaan kuvailla näin: allegro (nopeasti, reippaasti ja hilpeästi), animato (eloisasti), brillant (loistokkaasti ja säkenöivästi).

Onnittelut Eerolle ja hyviä uintiretkiä sinne omaan saareesi!
– Liisa Katajainen –

Maritta Lehtiöltä koskettava runoteos

Salolaisen **Maritta Lehtiön** (os. Hörkkö) tuore runoteos ”Älä minnuu unoha” tuo lukijan ajatuksiin kuvia karjalais- ten arjesta, sota-ajan tunnelmista ja kaipuusta kotiseudulle. Karjalaisella murteella kirjoitetut tekstit herkästävät, mutta saavat myös hymyn suupieleen.
- Isäni antoi minulle kerran pinkan sota-ajan kirjeitä, ja kehot- ti minua lukemaan ne, ”kun miust aika jättää”, Lehtiö kertoo. Kirjeet sytyttivät Lehtiössä halun tulkita karjalaisten elämää heidän omalla murteellaan. Syntyi teos , jonka nimikin on tunteita herättävä.
- Siinä ovat isäni minulle elämänsä lopussa lausumat sanat.
- ”Älä minnuu unoha” -nimi viittaa niin ihmisiin, murteeseen kuin myös kotiseutuun. Ne ovat ihmiselle sellaisia asioita, joita ei voi eikä saa unohtaa, Lehtiö painottaa.

Maritta Lehtiö on eläkkeellä oleva erityisopettaja. Hänen vanhempansa olivat kotoisin Karjalan Kannakselta, isä Johanneksen Koskijärveltä, **Lepikon Onni** ja äiti Koiviston Rautaselta. Evakkotaipaleensa päätteeksi he asettuivat asu- maan Paimioon.
Lehtiö on aikaisemmin julkaissut yhden karjalaisten elämää kuvaavan teoksen.

Lisätietoja:

Maritta Lehtiö p. 040 5569124
sähköposti: mari.lehtio@gmail.com

Nyt mie runolle rupean – runokilpailu nuorille

Karjalainen Nuorisoliitto järjestää nuorten Nyt mie runolle rupean -runokilpailun, jossa haetaan tämän päivän nuoren elämää heijasta- via vapaita, viljejä ja rosoisia tekstejä. Myös laululyriikoita voi lähet- tää kilpailuun. Kilpailutekstissä on oltava jokin karjalainen elementti, olkoon se murre, muoto, tarina taustalla tai joku muu.

Kilpailun päätuomarina on runoilija **Vilja-Tuulia Huotarinen**. Voittajat julkistetaan 11.10. Suuri Karjalainen Karonkka -risteilyllä.

Sarjat: 9-12 -vuotiaat ja 13-16 -vuotiaat

Palkinnot: Molempien sarjojen parhaat palkitaan Kalevala Korun riipuksin. Lisäksi jaetaan muita palkintoja ja kunniamainintoja.
Voittajat pääsevät Suuri Karjalainen Karonkka -risteilylle Helsingistä Tallinnaan 11.-12.10.

Osallistumisohje: Voit osallistua enintään kolmella runolla. Lähetä runosi 5.9.2014 mennessä osoitteeseen Karjalainen Nuorisoliitto, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen toimisto@karjalainennuorisoliitto.fi. Liitä mukaan yhteystietosi ja ikäsi. Jos haluat osallistua nimimerkillä, lähetä silti mukana yhteystietosi. Karjalaisella Nuorisoliitolla on oikeus julkaista kilpailuun lähetettyjä runoja omis- sa julkaisuissaan, verkkosivuillaan ja Karjala-lehdessä ilman erillistä korvausta.

Lisätietoa: www.karjalainennuorisoliitto.fi

Haluamme vahvistaa tilauskantaamme.

ERIKOISTARJOUS uusille tilaajille

Uusista tilauksista ei veloitus- ta vielä tältä vuodelta 2014.

Johannekselainen

JOHANNESKELAISEN PERINTEEN VAALIJA

Tarjous koskee sekä uusia omia tilauksia että lahjatilauksia. Ota yhteyttä seuran toimistoon tai lehden yhteyshenkilöihin ja uusi tilaus on voimassa jo heinäkuusta alkaen.

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy n. 10 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinna: **keskiviikkoisin** klo 12-17 ja kuukauden ensimmäisenä ja **kolmantena arkilauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.kolumbus.fi/johannesseura

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Kaija Sipilä,

Hanna-Kaisa Sadwinski ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset: 0,35 €/palstamm.

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilauhinnat vuonna 2014:

Vuosikerta 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Piikkiön Osuuspankki 471410-259546.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen.

Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydettyä.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy

Mäne ja tiijä

Lomakausi taitaa olla kiivaimmillaan. Kuka lanttaa, kuka lessii, kuka siivoa höpsyttää koko talon. Kuka kaivelee emä- potatteja, että joko olisi jotain laittaa kattilanpohjalle. Kyllä jokainen jonkin lomapuuhun itselleen keksii. Mutta mitäpä sitä lomalla kiirettä pitämään. Päivät ei oo päälíkkee, vaan ne on peräkkee. Kyllä se ennenkin tiedettiin.

Vaan mie se en lomalle pääsekään. Maanittelt miut jäämään kesäksi töihin. Ja kun olin kerran suostunut, en sitten hirvinnyt ennää kieltää. Kun kesä joskus loppuu, niin taidan raiska olla hailakka ko haamu, kun muut tulevat reip- paina takaisin lomilta. Vaan ei auta ryöhkää, jonkunhan työt täytyy kesälläkin hoitaa. Vornailen siellä pitkin nurkkia itseksin. Kyllä tämä kesä näinikkäänkin männöö.

Kohtsiillään täällä ovat taas jokakesäiset Johannesjuhlat. Mie sinnuu kysyn, jot kai siekii tulet. Jos et ole koskaan ollut, olisiko aika tulla katsomaan? Ja jos sie olet jo vanha tuttu, siähä sie tiijätkii mihin sie mänet. Myöhemmin on turha kaikattaa. Ei maahankaatunutta maitoo kannuu takasin saa. Ja jos sie mietit kulunkeja, niin tykkäänän mänee seuran parraaks.

Tähän loppuun mie pyyvän sinulta appuu. Jos sie ossaat kertoa, mitä tarkoittaa seuraava sanonta, niin lähetä seuran toimistoon selitys. Minä kun en ymmärrä, mitä tarkoittaa, kun sanotaan: Niin on ko suven rasvalla voijeltu. Mäne ja tiijä, mikä sus?

– Hanna-Kaisa Sadwinski –